

„AZ ÉV FIATAL KÖNYVTÁROSA” PÁLYÁZAT

AZ EURÓPAI UNIÓ MINT TÉMA A HAZAI KÖNYVTÁROSKÉPZÉSBN A 21. SZÁZADBAN

KÉSZÍTETTE:
GERENCSÉR JUDIT
Berzsenyi Dániel Főiskola
Európai Dokumentációs Központ
Szombathely

2005.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2
Bevezető	4
1. EU kommunikáció, EU információs intézmények az Európai Unióban és Magyarországon 2004 előtt és után	6
1.1. Az Európai Unió bővítési kommunikációs stratégiája 2004 előtt	7
1.2. Európai Unió információs tevékenység 2004 előtt az Európai Unióban – EU információs intézmények	10
1.3. Magyarország EU kommunikációs stratégiája 2004 előtt	11
1.4. Európai Unió információs tevékenység 2004 előtt Magyarországon – EU információs intézmények	24
1.5. Az Európai Unió kommunikációs stratégiája 2004 után	27
1.6. Európai Unió információs tevékenység 2004 után az Európai Unióban – EU információs intézmények	28
1.7. Magyarország EU kommunikációs stratégiája 2004 után	30
1.8. Európai Unió információs tevékenység 2004 után Magyarországon – EU információs intézmények	32
2. Az Európai Unió mint téma a könyvtárosképzésben a 21. században	33
2.1. Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár és Információtudományi Tanszék. EU információ. Nappali tagozatos képzés	41
2.2. Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár és Információtudományi Tanszék. EU információ. Levelező tagozatos képzés	43
2.3. Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár és Információtudományi Tanszék. EU információ. Szakmai továbbképzési program	45
3. Nemzetközi tapasztalatok és kitekintés. (Fulbright ösztöndíj és az EU)	53
4. Továbbfejlesztés, jövőkép és EU információ	56
Felhasznált irodalom	58
Hivatkozási jegyzék	61
Mellékletek	62

- Szakmai önéletrajz
- Támogató írásbeli ajánlások

CD-ROM tartalma

1. Az Európai Unió hagyományos és nem hagyományos információforrásai a tájékoztatásban. - 30 órás szakmai továbbképzési program könyvtárosoknak. Képzési segédanyag.
2. Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszék EU információ tantárgy nappali, levelező képzésének válogatott előadásai PowerPointban.
 - a. Adatbázisok
 - b. EU információforrások
 - c. EU bővítés és források
 - d. EU bővítés
 - e. Az Európai Unió intézményrendszere
 - f. EU-s katalogizálás
 - g. Az Európai Unió története
3. Fulbright ösztöndíj alatt Clevelandban tartott szakmai válogatott EU-s előadások PowerPointban.
 - a. "The enlargement of the European Union. Hungary with(in) the European Union." (Az Európai Unió bővítése. Magyarország az Európai Unióval és az Európai Unióban. 2003. október 11. Clevelandi Magyar Történelmi Múzeum.
 - b. "The European Union from a European perspective." (Az Európai Unió egy európai szemszögből.) 2003. november 31. Western Campus of Cuyohaga Community College.
 - c. Az Európai Unió bővítése. Magyarország az Európai Unióval és az Európai Unióban." 2003. november 28. XLIII. Magyar Kongresszus.
 - d. „Hungary and the change of the regime.” (Magyarország és a rendszerváltás.) 2004. január 21. Lake Erie College.

BEVEZETŐ

A pályázati anyagom négy fő fejezetből épül fel, mely az EU információs képzést és oktatást járja körbe többféle szempontból.

Pályamunkám első fejezetében megpróbáltam egy tanulmány formájában bemutatni és áttekinteni az Európai Unió és Magyarország EU kommunikációs tevékenységét a csatlakozás előtt és után. Véleményem szerint ahhoz, hogy egy hatékony és sikeres képzést és tájékoztatást lehessen megvalósítani, át kell látni ennek hátterét mind EU kommunikációs politikai, mind pedig intézményrendszeri szempontból is. A feladat tele volt kihívásokkal, mert az anyag nagyon hatalmas és nagyon szerteágazó, de bízom benne, hogy sikerült egy nagyon jó és tényszerű áttekintést adni a múltbeli és jelenlegi helyzetről. Sok intézmény volt felelős és felelős jelenleg is az EU kommunikációért az Európai Unióban és Magyarországon, és érdemes ismerni tevékenységüket és szolgáltatásaikat. Ezáltal lehet egy nagyon hatékony és sokrétű tájékoztatási és oktatási tevékenységet is megvalósítani.

A pályázati anyagom második fejezetében teljes egészében az oktatási aspektusra koncentráltam és azt próbáltam megvizsgálni, hogy milyen tapasztalatokkal is rendelkezünk jelenleg az EU információ oktatásában elsősorban Szombathelyen. A Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéke élen járt abban, hogy az „EU információ” képzést elindítsa nappali, levelező képzésben és szakmai továbbképzési programként. A második fejezetben arra koncentráltam elsősorban, hogy miként is valósult meg Szombathelyen a képzés (történeti vetület), illetve személyes hozzájárulásom a képzéshez. 2001-ben a Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének felkérésére kidolgoztam „Az Európai Unió hagyományos és nem hagyományos információforrásai a tájékoztatásban” című 30 órás szakmai továbbképzési programot könyvtárosoknak. Nagy örömünkre a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium Könyvtári Akkreditációs Szakbizottsága elfogadta és akkreditálta a képzést. A szakmai továbbképzési program 2003 januárjában indult el és eddig háromszor tartottam tanfolyamot (Szombathelyen, Zalaegerszegen és Kecskeméten). 2003-ban Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének felkérésére pedig az „EU információ” tantárgyat kezdtem el tanítani óraadóként az nappali és levelező képzésben résztvevő könyvtár, illetve informatikus-könyvtáros szakos hallgatóknak. Ebben a fejezetben a három különböző képzést mutatok be, saját tapasztalatokkal kiegészítve. A 30 órás szakmai továbbképzési programhoz egy képzési segédletet is készítettem, melyet tankönyvként használunk mind a

szakmai továbbképzésben, mind pedig a nappali és levelező tagozatos órákon. A tankönyvet a pályázati anyaghoz is csatoltam egy CD-ROM formájában.

2003 tavaszán a magyarországi Fulbright Bizottság és az amerikai CIES jóvoltából egy Fulbright kutatói ösztöndíjat sikerült elnyernem a könyvtártudomány területén, melynek segítségével 5 hónapot töltöttem Clevelandban, Ohio államban. Kutatómunkám elsősorban az USA-ban az amerikai magyarok történelmére, kultúrájára és hagyományaira korlátozódott azonban az amerikai magyarokra vonatkozó kutatás mellett tovább folytathattam az Európai Unióra vonatkozó oktató és ismeretterjesztő tevékenységem is. Nagyon öröme szolgált, hogy annak ellenére, hogy az amerikai emberek nagyon keveset tudnak az Európai Unióról, mégis érdeklődtek a téma iránt és számos alkalommal volt lehetőségem arra, hogy erről a témáról is beszélgetéseket és vitákat folytathassak velük. Számos előadást tartottam az 5 hónap alatt és pályámunkám harmadik fejezetében ezekről a tapasztalatokról teszek említést, mint a téma nemzetközi vetülete.

A pályámunkám utolsó fejezetében megpróbáltam írásba foglalni és összegezni, hogy milyen jövő előtt is áll az „EU információ”, mint képzés és, hogy milyen fontos célkitűzéseket is kellene megvalósítani ahhoz, hogy minél hatékonyabb és eredményesebb legyen az oktatás és a tájékoztató tevékenység. Bízom benne, hogy a tervek közül sokat sikerül megvalósítani és ezek által is sokkal eredményesebb munkát kivitelezni.

Pályámunkám mellékletekkel is kiegészítettem, melyben megtalálható önéletrajzom, pályázatom támogató nyilatkozatai és egy CD-ROM melléklet.

1. EU KOMMUNIKÁCIÓ, EU INFORMÁCIÓS INTÉZMÉNYEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON 2004 ELŐTT ÉS UTÁN

Magyarország 2004. május 1.-én az Európai Unió tagjává vált: ez a nap minden magyar ember számára fontos mérföldkő és történelmi dátum. Magyarország nagyon hosszú utat járt be és tett meg azért, hogy az Európai Unió teljes jogú tagjává válhasson és polgárai az európai uniós állampolgárok életét élhessék. Hazánkban már az 1995-től kezdődően nagy hangsúlyt helyeztek az európai uniós kommunikációs tájékoztatásra és kommunikációra. A rendszerváltást követő időszakban, az 1990-es évek közepén Magyarországnak és a többi tagjelölt országnak még nem volt konkrét tudomása arról, hogy az adott országok mikor is válhatnak tagországokká, így a kommunikációs stratégiát egy időhatáron belül kellett megfogalmazni és realizálni. Természetesen arról sem elfeledkezhetünk meg, hogy Magyarországnak és a többi tagjelölt országnak teljesíteniük kellett a taggá váláshoz szigorú követelményeket és feltételeket, amik szintén meghatározták a csatlakozási folyamatot és a tárgyalások menetét. Hazánk számára azonban az volt a kitűzött cél, hogy Magyarország az Európai Unió tagjává válhasson és ehhez minden tőle telhetőt meg is tett, hogy ez sikerüljön. Az állampolgárok mindennapi életében is elkezdett egyre fontosabbá válni az Európai Unió és az EU-s tagság adta előnyök és hátrányok. Szerették volna tudni, hogy számukra mit is fog hozni az Európai Unió és milyen hatással lesz majd a csatlakozás az életükre. Így a kommunikációs stratégia is egyre fontosabbá és meghatározóvá vált, hogy ennek révén ezeket az információkat eljuttassák az állampolgárok részére és minél érthetőbb és világosabb képet kaphassanak az Európai Unióról. Mind az állampolgárok, mind a civil szféra szereplői, mind a kormány és a minisztériumok tisztségviselői is ráébredtek arra, hogy szükség van az információáramlása és a kommunikációra az Európai Uniót érintő kérdéskörökben. Kilenc csatlakozni kívánó országban, köztük Magyarországon is, népszavazást is tartottak, mert fontosnak tartották, hogy az állampolgárok is kinyilvánítsák véleményüket a csatlakozásról és az Európai Unióról. Egyedül Ciprus döntött a kizárólagos parlamenti ratifikáció mellett. A kilenc tagjelölt országban véleményező, illetve ügydöntő népszavazásokat tartottak, melyek mind nagyon jó eredményekkel zárultak.

ORSZÁG	REFERENDUM DÁTUMA	Lakossági RÉSZVÉ- TELI ARÁNY	IGEN SZAVAZATOK ARÁNYA
<u>Ciprus</u>	-	-	-

Csehország	2003. június 13-14.	55,21%	77,33%
Észtország	2003. szeptember 14.	64,02%	66,83%
Lengyelország	2003. június 7-8.	58,85%	77,45%
Lettország	2003. szeptember 20.	72,5%	67%
Litvánia	2003. május 10-11.	63,37%	91,07%
Magyarország	2003. április 12.	45,62%	83,76%
Málta	2003. március 8.	91%	53,6%
Szlovákia	2003. május 16-17.	52,45%	92,46%
Szlovénia	2003. március 23.	60,29%	89,61%

Forrás: „EUVonál: <http://www.euvonal.hu/>”¹

Azonban ahhoz, hogy az állampolgárok érdemben tudjanak dönteni az Európai Unióhoz történő csatlakozásról, lássák a csatlakozás előnyeit és hátrányait, szükségük volt tájékoztatásra és információra. Ezen okokból is nagyon nagy szerep hárult és hárul most is az EU információs szektorra, a különböző tájékoztatási intézményekre és könyvtárakra. Azon intézmények, melyek az EU-s tájékoztatásra szakosodtak és információkat, szolgáltatásokat nyújtanak mind nagyon fontos intézmények. Ebben a tekintetben gondolnunk mind a hivatalos EU-s információs központokra, intézményekre, melyeket az Európai Unió hozott létre, mind pedig az újonnan csatlakozott országokban a csatlakozás előtt, illetve után hoztak létre. Kijelenthetjük, hogy az információs szektornak és a könyvtárügynek nagyon fontos szerep volt és van ma is az EU-s tájékoztatásban. Az EU információs tevékenység nagyon sokrétű és nagyon szerteágazó, és érdemes megismerni és foglalkozni vele, mert nagyon sok érdekességet tartalmaz és sok hasznos információ ismerhető meg róla és vele kapcsolatban.

A csatlakozási előtti és utáni kommunikációs tevékenység tekintetében érdemes megvizsgálni az Európai Unió kommunikációs tevékenységét mind a 2004-es csatlakozás előtt és után is. Röviden szeretném bemutatni és felvázolni, hogy a hivatalos EU-s és magyar kommunikációs stratégia jellemzői melyek is voltak 2004 előtt és után.

AZ EURÓPAI UNIÓ BŐVÍTÉSI KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁJA 2004 ELŐTT

Az Európai Unió mindig is nagy hangsúlyt helyezett és fontosnak tekintette a kommunikációs stratégiát. Az Európai Unió kommunikációs stratégiája több területre is kiterjed, több területre is koncentrált 2004 előtt, melynek egyik nagyon fontos része volt a bővítési

kommunikációs stratégia. Az Európai Unióban mindig is fontos volt a tájékoztatás és az információnyújtás, amikor újabb országokkal bővült az Unió, de igazán akkor kapott hangsúlyt, amikor kelet-közép európai országok nyilvánították ki, hogy szeretnék az Európai Unióhoz csatlakozni és az Európai Unió tagjaivá válni. A bővítési kommunikációs stratégiája igazán nagy fejlődésen ment keresztül a 2000-es év folyamán. Günter Verheugen, az Európai Bizottság bővítésért felelős biztosa és Viviane Reding, az Európai Bizottság kulturális és oktatási biztos kezdeményezésére kidolgoztak egy új átfogó kommunikációs stratégiát, amit 2000. május 14-én fogadtak el. Az Európai Bizottság által indított információs és kommunikációs kampány célja volt, hogy Európa polgárai objektíven és józan érvekkel tájékoztassa a bővítés veszélyeiről, előnyeiről és a kihívásokról. A kommunikációs stratégiával kapcsolatban rendkívül fontos, hogy külön válasszuk a tagállamokban és a tagjelölt országokban megvalósítandó stratégiára.

Az új kommunikációs stratégia három fő célkitűzéssel rendelkezik tagállami szinten:

- 1) Tájékoztatni a nagy nyilvánosságot a bővítés szükségességéről, várható hatásairól és kihívásairól,
- 2) Elősegíteni a bővítéssel kapcsolatos párbeszédet a politikusok és az állampolgárok között,
- 3) Tájékoztatást biztosítani a tagjelölt országokról a bővítés átfogó megértése és elfogadása céljából.

Az új kommunikációs stratégia három fő célja a tagjelölt országokban:

- 1) Bővíteni a nyilvánosságot az Európai Unióval kapcsolatos ismereteit és megértését,
- 2) Megértetni a polgárokkal a csatlakozás hatását az adott országra vonatkoztatva,
- 3) Megérteni az összefüggést a felkészülés üteme és a csatlakozási tárgyalások menete között.

A tagországokban és a tagjelölt országokban az Európai Unió bővítési kommunikációs stratégiájával összhangban próbálták meg az európai uniós kommunikációs stratégiát kitalálni és realizálni. Magyarországon például e tekintetben nagy horderejű szereppel bírt az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja, mivel ő volt felelős az Európai Unió bővítési kommunikációs stratégiájának a megvalósításáért Magyarországon.

A bővítés fő kérdései ország-specifikusnak voltak tekinthetők, így az Európai Bizottság kommunikációs stratégiája is decentralizált formában kell, hogy megvalósuljon. Tehát a tájékoztatási tevékenységnek és a közvetett üzenetnek mindig alkalmazkodniuk kellett, és összhangban kellett lenniük az adott országgal és nemzettel. Az új kommunikációs stratégia megvalósítói tagállami szinten az Európai Bizottság és az Európai Parlament képviselői voltak; a

tagjelölt országokban pedig a delegációk a helyi partnerekkel együttműködve alkalmazkodva az adott ország igényeihez és elvárásaihoz.

Az új kommunikációs stratégia megvalósításában nagyon fontos szerepet kaptak a közvéleményformáló szervezetek, melyek szoros kapcsolatban álltak az állampolgárokkal és a nyilvánossággal is. Ezek közé a szervezetek közé sorolhatjuk a politikai intézményeket, a vállalati és gazdasági élet szereplőit és a közéleti szervezeteket, intézményeket is.

Az Európai Bizottság bővítési kommunikációs stratégiája egy koordinált kommunikációs stratégia volt 2004 előtt. Fő célkitűzése, hogy a tájékoztatási üzenetek hatékonyan közvetítse, és korszerű információkat közöljön állampolgárok számára. Ezen kívül fontosnak tartották, hogy a kommunikációs stratégia és a tájékoztatási folyamat felhasználóbarát és interaktív legyen. Természetesen az Európai Unió kommunikációs stratégiája nagyon fontos figyelmet szentelt a bővítési folyamatnak is, így nagymértékben figyeltek arra, hogy az európai uniós intézmények kommunikációs tevékenysége összhangban legyen a bővítési folyamattal. Például az Európai Bizottság fő célkitűzése, hogy a tagországok és a tagjelölt országok számára biztosítsa a rendszeres és eredményes információáramlást a bővítési folyamattal kapcsolatban.

Másrészt az Európai Bizottság és az EU más intézményei közvetlen kommunikáció kialakításában is nagyon hatékonyan részt vettek. The Európai Bizottság életre hívta például az úgynevezett „Dialogue on Europe” weboldalt és adatbázist, melynek az a fő célkitűzése volt, hogy tájékoztatást adjon az EU állampolgárainak és a tagjelölt országok lakosainak a jogaikról, lehetőségeiről az Európai Unióban és lehetőség van diskurzus folytatására is az Európai Unióról és az Európai Unió jövőjéről. Például az adatbázis segítségével információt kaphattunk a letelepedésről, a munkavállalásról, a tanulásról az egyes tagországokban.

Összegzésképpen megállapítható, hogy az Európai Bizottságnak sikerült nagyon hatékony új kommunikációs stratégiát megalkotnia, melyet megfelelően és helyesen alkalmaztak a tagországok és a tagjelölt országokban, így nagy fejlődést tudtak elérni. Nagyon örvendetes az a tény is, hogy nem csak a tagjelölt országokban figyeltek arra, hogy minél objektívebben tájékoztassák a közvéleményt az Európai Unióról, hanem a tagországok polgárait is a tagjelölt országokról. Remélem hamarosan az új kommunikációs stratégia újabb fejlődési eredményeiről is beszámolhatok.

EURÓPAI UNIÓS INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉG 2004 ELŐTT AZ EURÓPAI UNIÓBAN – EU INFORMÁCIÓS INTÉZMÉNYEK

Érdeemes azt is megvizsgálni, hogy mely intézmények voltak 2004 előtt az Európai Unió bővítési kommunikációs stratégiájának megjelenítői. Három fő intézményt sorolhatunk ide:

- ❑ Európai Parlament információs irodái
- ❑ Eur-Op kiadó (*20 hivatalos nyelvű publikálás*)
- ❑ Európai Bizottság információs hálózatai - (*Letéti Könyvtárak, Európai Dokumentációs Központok, Európai Információs Központok, Euro Info Központok stb.*)

Az Európai Parlament az Európai Unió minden egyes tagországában *információs irodákat* működtet, amelyek alapvető fontosságúak az Európai Unió állampolgárainak uniós információval való ellátásában. Az Európai Parlament arra is nagy hangsúlyt helyez, hogy a tagállamok polgárai teljes hozzáférést kapjanak az Európai Parlament különböző dokumentumaihoz, ezáltal is segítve a megfelelőbb tájékozottságot. 2004 előtt a tagjelölt országok nem rendelkeztek ilyen irodákkal, de most már az új tagországokban is létrehoztak ilyen intézményeket.

Az Európai Unió hivatalos kiadójának teljes neve *Office for Official Publications of the European Communities*. Az Eur-Op kiadót 1969-ben alapították, és székhelye Luxembourgban található. Feladata kiterjed a kiadványok teljes gondozására – a kézirattól a terjesztésig. Ebben a munkában közel ötven terjesztő hivatal vesz részt, hogy bárki hozzájuthasson az őt érintő és érdeklő információhoz. Az Eur-Op tevékenysége több dokumentumtípusra terjed ki. A legfőbb kiadvány- és dokumentumtípusok a monográfia, periodikum, videokazetta, CD-ROM és online adatbázisok. Az Európai Uniónak jelenleg 20 hivatalos nyelve van, az Eur-Op a különböző kiadványokat ezek mindegyikén megjelenteti. A kiadóhivatal különböző katalógusokkal, indexekkel és a negyedévente megjelentő Eur-Op News című lapjával segíti a kiadványok közötti eligazodást. Az Eur-Op egyik legalapvetőbb fontosságú kiadványa az **Official Journal**. Az Official Journal az Európai Unió közlönye, hivatalos lapja, ami hetente ötször jelenik meg, keddtől szombatig, valamennyi hivatalos nyelven.

Az Európai Unió többféle módon és csatornán keresztül próbálta és próbálja meg tájékoztatni a nyilvánosságot az Európai Unió tevékenységéről, működéséről, aktuális kérdésekről és az állampolgárokat érintő ügyekről. Az elsődleges eszközök a néhány oldalas *brosúrák* és *információs*

kiadványok, amelyek röviden, tömören és világosan tartalmazzák a legalapvetőbb információkat. Ami azonban a tájékoztató tevékenység alapvető pillérének tekinthető, az nem más, mint az *Európai Bizottság hatáskörébe tartozó információs hálózatok*. Az információs hálózatok számos típusát különböztethetjük meg, amelyek a maguk nemében mind-mind nagyon fontos szerepet töltenek be a nyilvánosság és a közvélemény tájékoztatásában. Működési elvük az átláthatóság és a decentralizáció. Tulajdonképpen ezek az információs hálózatok – a civil szervezetek és a média mellett – az Európai Unió információs és kommunikációs stratégiájának alapelemei. Munkájuk sokrétű, de a legfontosabb, hogy az Európai Uniót olyan közel vigyék a polgárokhoz, amennyire csak lehetséges. Információs hálózatok mind az Európai Unió tagállamaiban, mind az új tagországokban, így Magyarországon is meg találhatók voltak 2004 előtt és után is.

Az Európai Bizottság információs hálózatai:

- Európai Információs Központok = European Information Centres
- Európai Információs Pontok = Euro Info Points
- Vidéki Tájékoztatási Szövetség = Rural Carrefours
- Szakértői hálózat = Team Europe
- Fogyasztók Határmenti Tájékoztatási és Tanácsadó Központjai = European Consumer Information Centres
- Városi Fórumok a Fenntartható Fejlődésért = Urban Forums For Sustainable Development
- Európai Referencia Központok = European Reference Centres
- Euro Info Központok = Euro Info Centres
- Innovációs Relé Központok = Innovation Relay Centres
- Letéti Könyvtár = Depository Library
- Európai Dokumentációs Központok = European Documentation Centres

MAGYARORSZÁG EU KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁJA 2004 ELŐTT

Nagyon jól tudjuk, hogy Magyarország 2004. május 1.-én az Európai Unió tagjává vált hivatalosan is. A hatékony információáramlásra és kapcsolattartásra azonban nemcsak az Európai Unióban volt szükség a bővítés tekintetében, hanem Magyarországon is. A magyar állampolgárok számára is nagyon fontos volt az információs és kommunikációs stratégia a bővítés szempontjából. Alapvető fontosságúnak tekintették az európai uniós információs intézmények és központok, hogy mire elérkezik a csatlakozás időpontja – és a lakosságnak népszavazáson döntenie kell az EU-tagságról – minden magyar állampolgár megfelelő mennyiségű és megfelelő szintű

információval kell, hogy rendelkezzen, s ennek alapján képes legyen meggondolt, reális döntést hozni. Ez természetesen nem azt jelentette, hogy csak a szép és jó oldalát mutatták be a csatlakozásnak és az Európai Unió bővítésének, sokkal fontosabb volt, hogy egy reális és valós képet kapjanak az állampolgárok a csatlakozási folyamatról és ennek várható hatásairól. Tehát ezért nagyon fontos feladatnak tartom, hogy pályamunkámban röviden foglalkozzam Magyarországgal, vagyis a magyar kormány kommunikációs és információs stratégiájával, mivel információs intézményeknek és szakembereknek nagyon nagy szerepük volt és van az állampolgárok véleményének és állásfoglalásának alakításában.

A magyar kormány alapvető fontosságú nemzeti felkészülési stratégiaként jelölte ki a közvélemény felkészítését a csatlakozásra. Az Esseni Memorandumban vállalt kormányzati tájékoztatási és felkészítési felelősség teljesítése érdekében a Külügyminisztérium külső szakértők közreműködésével már 1995-ben kidolgozta a „*Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását előkészítő kormányzati kommunikációs stratégiát*”, amelyet az Európai Integrációs Tárcaközi Bizottság 1995 áprilisában hagyott jóvá. Ebben a kommunikációs stratégiában a már korábban csatlakozott tagállamok által elkészített kommunikációs kampányok egyes elemei is megtalálhatók voltak, de elsősorban a finn, svéd és osztrák kommunikációs modell taktikai és stratégiai elemei közül vettek át néhányat. Hazánk kommunikációs stratégiájának megírásánál nagy hangsúlyt fektettek a magyar integrációs sajátosságokra is. A sajátosságokkal kapcsolatban kiemelték a politikai, gazdasági paradigmaváltást és az Európai Unióhoz való csatlakozás egybeesését, továbbá az úgynevezett új 'függőség' vállalásával szembeni kételyeket. Tehát elsősorban a *magyar sajátosságokra* épült az első EU-s kommunikációs koncepció.

Az Európai Unió és Magyarország viszonyát érintő első kormányzati stratégiának fő szakaszhatára az Európai Unióhoz történő csatlakozás időpontja. Ennek tudatában három szakaszra osztották fel a kommunikációs stratégia megvalósítását:

1. *Tájékoztatási szakasz*: általános EU ismeretek a legszélesebb közönségnek. A csatlakozást megelőző időszakban folyamatos feladat volt és nem ér véget a csatlakozással sem, később az euró népszerűsítésében is szerepet kap.
2. *Közvélemény felkészítés*: célzottabb információ biztosítása különböző célcsoportok felé (nők, ifjúság, rurális társadalom, kis- és középvállalkozások, stb.) Ez alapvetően nem tájékoztatási, hanem kommunikációs feladat, a célközönség aktív bevonásával és a folyamatos párbeszéd biztosításával.

3. *Mozgósítás*: népszavazás előtti 6-8 hónapos periódus (a felkészülés várhatóan legköltségesebb szakaszát fogja jelenteni). Ebben az időszakban párhuzamosan kell használni az információs és kampányelemeket.

A kommunikációs stratégia célcsoportjai:

A. **A csatlakozás potenciális támogatóiként megnyerendő nagy népesség csoportok.**

Ebbe a csoportba sorolhatók a fiatalok, a vállalkozók, a közalkalmazottak és a rurális társadalom. Ezeket a célcsoportokat a prioritásuk alapján kell rangsorolni, vagyis ennek alapján kell felépülnie a kommunikációs programnak, hogy vajon mely csoportok élvezzenek elsőbbséget az erőforrások elosztásánál. A javasolt sorrend:

- a. fiatalok (6–25 éves korosztály, tanulóifjúság és a sorkatonák),
- b. vállalkozók, gazdasági elitek,
- c. a közgazdaságban foglalkoztatottak,
- d. a rurális társadalom (a mezőgazdaságban foglalkoztatottak, gazdálkodók és kistermelők).

B. **Véleményformálók csoportjai.** Ebben a csoportban található meg a pedagógusok, a média, a tudományos szakemberek valamint az egyház.

C. **Az érdekartikulációs szervezetek**, mint például a szakszervezetek, szakmai kamarák és szövetségek, a gazdasági kamarák és önkormányzati területi szövetségek és a civil szervezetek.

D. **Opponálók**, tehát azok a személyek és intézmények, amelyek az Európai Unióhoz való csatlakozás ellenzői.

A kommunikációs stratégia eszközzrendszere

A kommunikációs stratégia megvalósításához különböző eszközökre, eszközzrendszerre és csatornákra van szükség, mivel ezek segítségével lehetőség van a széles közvélemény megnyerésére és információval való ellátására. A kommunikációs stratégia eszközzrendszerét két fő kategóriába sorolhatjuk:

- I. valamennyi célcsoport számára releváns eszközök,
- II. egyes meghatározott célcsoportok sajátosságaihoz igazodó eszközök.

Az egyes kategóriákon belül négy csoportba sorolják a különböző információs eszközöket:

1. írott tájékoztatás, (*könyvek, folyóiratok* stb.)

2. elektronikus tájékoztatás, (*Televízió, rádió, Internet* stb.)
3. rendezvények, (*konferenciák, szakmai találkozók* stb.)
4. különleges akciók. (*ösztöndíjak, vetélkedők* stb.)

A magyar kormány az első kommunikációs stratégiájának kidolgozásánál (1995-ös kommunikáció stratégiánál) úgy gondolta, hogy Magyarország 2003 előtt már az Európai Unió hivatalos tagjává válhat. Azonban rá kellett ébredniük arra, hogy ez sajnos nem valósulhat meg egyrészt Magyarország, másrészt az Európai Unió felkészülése miatt. Szükség volt a kommunikációs stratégia újragondolására és továbbfejlesztésére. Így készült el a kormány kommunikációs stratégiájának második és megreformált változata 2001 elejére. Ez a dokumentum volt a kommunikációs stratégiát megújító hivatalos dokumentum. A KS2-ben a magyar kormány kifejezésre jutatta, hogy 2003 – 2005 között várható valószínűleg hazánk csatlakozása az Európai Unióhoz. Magyarország felkészülése annak megfelelően zajlott a kommunikáció stratégia tekintetében, hogy az ország a legkorábbi időpont szerint 2003. január 1.-én csatlakozhat az Európai Unióhoz, de valószínűleg későbbi időpont is elképzelhetőnek tartottak. De úgy építették fel a kommunikációs stratégiát, hogy a 2003-as időpont is kivitelezhető legyen. A KS2-vel kapcsolatban szeretnék részletesen kitérni és foglalkozni néhány nagyon lényeges aspektussal és jellemzővel, mint a kommunikációs stratégia célja, szakaszai, decentralizációja és célcsoportjai.

A KS2 céljai:

A KS2 fő célja volt magára az EU tagságra való felkészülés. A KS2 olyan készségek kialakítását célozta meg, melyeknek a csatlakozásig tartó felkészülésben és a csatlakozás utáni időben is nagyon fontosak. A stratégiát felölelő időszakban az interaktív információs aspektus volt a meghatározó, mely az önálló véleményformálást és a felkészülést segítette elő **értékek, érvek** és **érdekek** alapján, az **érintettség** hangsúlyozásával. Tehát a KS 2-ben a négy É érvényesült nagy hangsúllyal. A KS 2-ben nagyon nagy hangsúlyt fektettek arra is, hogy a meggyőzés helyett az önálló véleményformálás jelenjen meg az állampolgároknál.

A KS2 szakaszai:

Nagyon hangsúlyosan kifejezésre jutatták, hogy a tájékoztatási tevékenység megváltozott célkitűzésekkel kell folytatni, előtérbe helyezve az érdek és érintettség tudatosítását. Az általános tájékoztatási tevékenység is megmaradt, mint domináns elem, de a tagságra való felkészüléshez szükséges csoport és téma specifikus információk kaptak nagyon meghatározó szerepet. A KS2-ben is három fő időperiódus dolgoztak ki a kommunikációs tevékenység tekintetében melyek a következők:

- Tájékoztatási szakasz (a csatlakozási tárgyalások befejezéséig – 2002. december)
- Mozgósítási szakasz (a népszavazás időpontjáig – 2003. április 12.)
- A csatlakozás előkészítése (a csatlakozás időpontjáig – 2004. május 1.)

Illetve a KS2-ben azt is kifejezésre jutatták, hogy a „csatlakozást követő időszakban a kommunikáció szempontjából már minőségileg új, de rendkívül kritikus periódus lesz, mivel a lakosság felfokozódott várakozásokkal és figyelemmel fogja kísérni a bekövetkező változásokat. Ezért a kommunikáció stratégia nem érhet véget a csatlakozással, mivel néhány korábban csatlakozott tagország estében ezen téren már voltak negatív tapasztalatok.”²

A KS2 célcsoportjai:

A KS2-ben négy csoport élvez megkülönböztetett figyelmet és kiemelést:

- Fiatalok
- Mezőgazdaságból élők
- Kis- és középvállalkozók
- Nők
- Nyugdíjasok

Azonban a véleményformálók mellett egy másik csoportot is szeretnék kiemelni, aki nem más, mint a lakossági csoportok. Ugyanis a kommunikációs stratégia végrehajtása során a kiemelt figyelmet érdemlő csoportokra is felhívták a figyelmet, akik a következők:

- Nyertes – vesztes dimenzió szerint érintett lakossági csoportok
- Az érintettség intenzitása szerint érintett lakossági csoportok
- A bizonytalanság, közömbösség szerint érintett lakossági csoportok

A KS2-sel kapcsolatban azonban nem csak a kivitelezési szakaszra, hanem ellenőrzési, úgynevezett monitoring szakaszra is nagy figyelmet kellett fordítani. A KS2 szerint a kommunikációs stratégia végrehajtása során növekvő mértékben kellett hasznosítani a kommunikációs folyamatról információt nyújtó és annak értékelését segítő visszajelzési eszközöket. A visszacsatolási folyamatban használtak és használtak mind projektmenedzselési, mind társadalomkutatói módszereket. Ezek segítségével lehetőség volt a kommunikációs folyamat ellenőrzése és esetleges módosításai. Az ellenőrzés révén van mindig lehetőség egy

folyamat hatékony vizsgálatára, így ez a kommunikációs stratégia esetében is nagyon hatásos és eredményes.

A magyar kormány kommunikációs stratégiájával kapcsolatban szeretnék még egy nagyon fontos és kiemelkedő területet megvizsgálni, mely a Külügyminisztérium európai uniós információs tevékenysége.

KÜLÜGYMINISZTERIUM EURÓPAI UNIÓS INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

A Magyar Köztársaság kormányprogramja szerint a magyar külpolitikának három célkitűzése van:

1. *Euroatlanti integráció;*
2. *térségbeli kapcsolatok fejlesztése;*
3. *határon túli magyarság támogatása;*

A Külügyminisztérium ezeknek a célkitűzéseknek megfelelően feladatának tekintette a polgárok széleskörű tájékoztatását a magyar külpolitika céljairól, illetve ezek megvalósításáról. Ezek megvalósítása igényelte a közvélemény gyakori, részletes és tárgyyszerű tájékoztatást. Így a Külügyminisztérium nagyon jelentős tevékenységet vállalt a magyar közvélemény európai uniós csatlakozásra való felkészítésben. A növekvő tájékozódási igények kielégítését célozta meg a Külügyminisztérium európai uniós közvélemény-felkészítési programja, amelynek megvalósítása terén a tömegtájékoztatási eszközökkel és társadalmi szervezetekkel sokrétű együttműködési formákat tartott és tart fenn. Szeretném még kiemelni a Külügyminisztériummal kapcsolatban, hogy számos olyan tevékenységet folytatott, amelyek nagy jelentőséggel bírtak a magyar lakosság és a magyar közvélemény felkészítésében és informálásában az európai uniós csatlakozással és a népszavazással kapcsolatban.

Külügyminisztérium EU információs tevékenysége:

1. LAKOSSÁGI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT

A Külügyminisztérium a felhalmozott információk hozzáférhetősége érdekében egy EU-információs szolgálatot működtetett. A tevékenység célcsoportjai korábban közvetett úton például a pedagógusok, újságírók, könyvtárosok stb., később pedig közvetlenül a lakosság széles rétegei, vagyis az állampolgárok voltak. Kezdetben az Európai Unióról szóló ismeretek terjesztése, a népszavazás előtti időszakban elsősorban az előnyök-hátrányok ismertetése volt előtérben, azt követően pedig a különféle élethelyzetekről, feltételekről, munkafeltételekről szóló konkrét tájékoztatás tanácsadás volt a hangsúlyos és fontos.

❑ **EUvonal telefonos tájékoztató szolgálat**

A Külügyminisztérium azért hozta létre Európai Unió tájékoztató szolgálatát, az EUvonalat, hogy elősegítse a magyar lakosság felkészülését az EU-tagságra és megismertesse az állampolgárokat az Európai Unióval és a csatlakozás legfontosabb aspektusaival, követelményeivel, lehetőségeivel, előnyeivel és nehézségeivel. Ezek azok a tényezők ugyanis, melyek mindennapi életünket majd meghatározzák a közeli és távoli jövőben. „Az EUvonal célja, hogy az Európai Unióval és Magyarország csatlakozásával kapcsolatban felmerülő kérdésekre választ adjon. Az EUvonal nem száraz jogszabályokat és elemzéseket ismertet az érdeklődőkkel, hanem gyakorlati információkat nyújt a mindennapi életünket közvetlenül befolyásoló változásokról.”³

Az EUvonal munkatársai hétköznap 8-18 óra között egy ingyenesen hívható telefonszámon (06-80-38-2004) várják az állampolgárok kérdéseit és információs igényeit, de a telefonos kapcsolatfelvétel mellett, e-mailben, faxon, illetve levélben várják a kérdéseket az Európai Unióval és Magyarország csatlakozásával kapcsolatban. Amikor egy feltett kérdésre nem tudnak azonnal válaszolni, akkor három munkanapon belül három munkanapon belül igény szerint telefonon, faxon, postán, vagy e-mailben küldik el a válaszukat. Az állampolgárok számára egy nagyon hasznos információforrás, hogy a leggyakoribb kérdéseket honlapjukon is közzéteszik.

Az EUvonal a következő internetes linken érhető el: <http://www.euvonal.hu/>. A honlap segítségével egyrészt ahogy már említettem közzéteszik a leggyakoribb kérdéseket, másrészt információkat tesznek elérhetővé Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról, az Európai Unió tagországairól, a csatlakozási tárgyalásokról. A honlap rovatai: Aktuális, Tények, Csatlakozás, Mindennapok, Kérdések-válaszok, Fórum, Ösztöndíjak, Munkavállalás, Utazás, Mezőgazdaság, Oktatási programok.

❑ **Európai Információs Pontok hálózata**

Ezek fenntartója a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma és a megyei önkormányzatok voltak, manapság pedig a Miniszterelnöki Hivatal felügyeli őket, mind Europe Direct hálózat. Az Európai Információs Pontok a Külügyminisztérium EU Politikai Kapcsolatok Főosztálya felelősége alá tartoztak. Alapításuk éve: 1998.

Az Európai Információs Pontok jellemzői:

- a központok a Külügyminisztérium EU kommunikációs stratégiája keretében jöttek létre az ország valamennyi megyéjében Phare támogatással;
- de szerződő felek voltak a megyei önkormányzatok is.

Az Európai Információs Pontok feladatai és tevékenységi köre:

- információt nyújtottak az Európai Unióról, a közösségi politikákról és programokról a széles közvélemény számára, illetve adatbázis-szolgáltatás;
- EU témájú kiadványok terjesztése, saját kiadása;
- EU-val foglalkozó szakmai rendezvények, konferenciák szervezése;
- EU-képzés szervezése a közsférában dolgozóknak, más szakmai köröknek
- A tanuló ifjúság EU-s tájékoztatása, jelenlét a tanintézetekben, EU-tanórák, vetélkedők szervezése;
- A lakosság célcsoportokra bontott megszólítása az EU ismeretek átadása érdekében;
- Kapcsolattartás a megyei állami intézményekkel, szakmai szervezetekkel, NGO-kal, a kulturális élet képviselőivel;
- A lakosság által az Európai Unióval kapcsolatban felmerülő kérdések megválaszolása saját adatbázisból, a Külügyminisztérium, az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja és más, EU tájékoztatással foglalkozó intézmények segítségével.

Kiadványok

A Külügyminisztérium eddig 17 tematikus, az Európai Uniót, illetve a magyar csatlakozás hangsúlyos témaköreit bemutató dokumentumot adott ki. Ezek a kiadványok az *'Engem is érint'* sorozati címet viselik. De emellett a Külügyminisztérium számos olyan kiadványt megjelentetéséhez nyújtott támogatást, amely az Európai Unióval és hazánk európai uniós integrációval foglalkozott, melyek a következők voltak 2003-ban:

- EU-csatlakozás 2004 – *(a Csatlakozási Szerződés összefoglalója)*
- EU-csatlakozás 2004 -dióhéjban *(a Csatlakozási szerződés kivonata)*
- 200 kérdés-200 válasz az Európai Unióról
- Tanuljunk együtt az EU-t ! 7 féle szórólap, az év folyamán a 7 témában 4 alkalommal
Témák: nők, nyugdíjasok, diákok az EU-ban, mezőgazdaságban, régiók, kisvállalkozók, határátlépés
- Európai Füzetetek tematikus kiadványsorozat.

2. A MÉDIA SZAKMAI FELKÉSZÍTÉSE

□ Médiatámogatások

A Külügyminisztérium stratégiai együttműködést alakított ki az országos és a regionális nyomtatott média képviselőivel (EU-melléletek), valamint az elektronikus média számos képviselőivel (Magyar Televízió, Magyar Rádió, Duna Televízió illetve a kereskedelmi televíziókkal). Nagyon fontos szerepük volt az állampolgárok tájékoztatásában, így oda kellett figyelniük munkájuk és tevékenységük színvonalára. Azonban 2003-ban a Külügyminisztérium az anyagi támogatást minimálisra csökkentette, áthelyezve a hangsúlyt a szakmai együttműködésre a média szereplőivel. Anyagi hozzájárulásra csak kifejezetten indokolt esetben nyílt lehetőség, elsősorban a vidék lakosságának megszólítása esetén.

□ Újságírók tájékoztatása

Az újságírók és az EU-s szakemberek heti rendszerességgel megtartott tematikus háttérbeszélgetések a csatlakozás egyes fejezeteinek részterületeit tekintették át. A szakértők naprakész, az újságírók igényeihez igazodó szakmai tájékoztatást nyújtottak, valamint választ adtak a felmerülő kérdésekre. Fontosabb témák: *diplomák elfogadása, egészségügy, nyugdíj, munkavállalás, fogyasztóvédelem, közlekedés, mezőgazdaság, regionális fejlesztés, környezetvédelem, vízügy, schengeni határok, vámok, adók* stb.

Több városban is tartottak regionális újságíróképzést. Ezek a következők például: Győr, Szeged, Szolnok, Miskolc, Pécs, Székesfehérvár, Budapest. Az újságírók szakmai tájékoztatásának ez a formája folytatódik 2004-ben is, továbbá rendszeres, EU témájú cikkszolgáltatást indul az európai uniós képzésben részesült újságírók számára.

3. KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁSOK

A Külügyminisztérium folyamatosan készítettett felméréseket a csatlakozás hazai támogatottságáról.

4. KÉPZÉSEK A TÁJÉKOZTATÁS SZAKEMBEREI RÉSZÉRE

A Külügyminisztérium újságírók, civil szervezetek, könyvtárosok, az Európai Bizottság információs hálózatainak munkatársainak, az Európai Információs Pontok munkatársainak az szervezett rendszeresen tréningeket itthon és Brüsszelben. A képzések és a tréning révén az információs szakemberek betekintést nyerhettek az Európai Unió működésébe, az Európai Unió

intézményrendszerébe, a bővítés tematikus rendszerébe, és a legfontosabb információs eszközökbe és forrásokba.

5. KÖNYVTÁRI PROGRAM

„A Külügyminisztérium első alkalommal 2001-ben írta ki a könyvtári pályázatot városi és községi könyvtárak részére. Ezzel egy időben együttműködési megállapodást kötött az Országgyűlési Könyvtárral, hogy a Külügyminisztérium, mint a kormányzat uniós közvélemény-felkészítési programjának végrehajtója, és az Országgyűlési Könyvtár, mint uniós nyilvános könyvtár segítse és támogassa a régiók megyei, városi és községi könyvtárait az információk közvetítésének előmozdításában.”⁴ Az együttműködési megállapodást azzal a céllal írták alá, hogy az ország minden régiója megfelelő módon legyen ellátva olyan hagyományos és elektronikus információs forrásokkal, amelyek általános és szakirányú ismereteket tartalmaznak az Európai Unióról, valamint Magyarország csatlakozásáról az Európai Unióhoz. A könyvtári program keretein belül elsősorban megyei könyvtárakban, illetve városi könyvtárakban hoztak létre EU sarkot és tájékoztatási részleget. Sőt a könyvtárosoknak arra is lehetőséget adtak, hogy egy brüsszeli tanulmányúton megismerjék az Európai Uniót a valóságban is közletről.

6. PÁLYÁZATOK

A Külügyminisztérium folyamatosan bővítette és bővíti a pályázatok köreit. Számos pályázatot hirdetett meg már a nem-kormányzati szervek, a média, regionális napilapok és szaklapok részére. Ezeknek a pályázatoknak az elbírálásában társadalmi és szakmai bíráló bizottságok vettek részt.

EURÓPAI UNIÓ KOMMUNIKÁCIÓS KÖZALAPÍTVÁNY EURÓPAI UNIÓS INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

2002. november 19-én a kormányhivatalos ülésén jóváhagyta azt a hivatalos dokumentumot **(216/2002. (X. 24.) korm. rendelet)**, amely bemutatta és a harmadik EU-s kommunikációs stratégia új irányvonalait rögzítette. A dokumentum szerint a kommunikáció stratégia feladata a magyar állampolgárok tájékoztatása az Európai Unióról és a bővítés minden témakörével kapcsolatban. A dokumentum rögzíti, azt is, hogy hiba lenne, ha az új kommunikációs központ a kormányzati hierarchiába tagolódna, de épp így nem lenne szerencsés az sem, ha a feladatot egy profitorientált külső cég végezné. Így emiatt maradtak a közalapítvány szervezeti típus mellett.

A kommunikációs stratégia fő koordinátora és irányítója az EU Kommunikáció Közalapítvány. Ez a szervezet működtette az Európai Unió Kommunikációs Központot, melynek a feladata a népszavazás előkészítése volt. A kormányhatározat egyben létrehozta az EU Kommunikációs Tárcaközi Bizottságot is, mely felügyelte az ágazati stratégiák kialakítását és végrehajtását.

EU Kommunikációs Közalapítvány (EUKA)

EU Kommunikációs Közalapítvány és azon belül az EU Kommunikációs Központ, a Miniszterelnöki Hivatal mellett, de önálló szervezeti egységként koordinálta a kommunikációs stratégia társadalmasításából és a népszavazásra való felkészülésből adódó feladatok végrehajtását.

Az EU Kommunikációs Központ (EUKK) feladatai

Az EU Kommunikációs Központ tevékenysége a magyar európai uniós kommunikációs stratégia végrehajtásának központi eleme volt. A Központ feladata a kommunikációs stratégia végrehajtásának társadalmasítása és koordinálása, valamint a csatlakozás ügyében rendezendő népszavazásra való mozgósítás volt.

Ezen belül az EU Kommunikációs Központ végezte a következő feladatköröket:

- A szakmai-érdekképviseleti szervezetekkel, a szociális partnerekkel és a civil szervezetekkel való kapcsolatokat koordinálta,
- A területi közigazgatási szintekkel és a megyei Európai Információs Pontokkal való kapcsolat tartása, kommunikációjuk segítése és koordinálása,
- Multiplikátor csoportok felé irányuló kommunikáció koordinálása, különös tekintettel a médiára,
- Folyamatos kapcsolattartás és koordináció az Európai Bizottság Delegációjával a kommunikációs stratégia végrehajtásáról,
- Rendezvényszervezési támogatás nyújtása a stratégia megvalósításába bevont partnerszervezeteknek,
- A népszavazási mozgósító kampány koordinálása,
- Információs anyagok kidolgoztatása és terjesztése a partnerszervezetek és az állampolgárok körében,
- A kommunikációt segítő szakértői és EU információs adatbázisok kidolgoztatása,
- A népszavazás előtti időszakban a társadalmi mozgósítást segítő akciók koordinálása,
- Pályázati képzés szervezése a szakmai-érdekképviseleti és civil szervezetek, valamint a regionális és helyi önkormányzatok számára.

Az EUKA kommunikációs tevékenységének fő célkitűzései

- a kommunikációs stratégia révén szerették volna megteremteni Magyarországon az Európai Unió sokszínű, de konzisztens vízióját és szerették volna, hogy érezzék az állampolgárok, hogy otthon vannak Európában és az Európai Unióban,
- szerették volna a magyar társadalom európai uniós ismeretszintjének növelni, az EU tagsággal kapcsolatos hiteles tájékoztatást is;
- a csatlakozással feltáruló lehetőségek és kihívások bemutatása, különös tekintettel az EU belső piacára;
- a csatlakozás gazdasági előnyökön túlmutató értékeinek bemutatása;
- az Európai Unió tagság mindennapi életben megjelenő hatásainak bemutatása;
- a gazdasági és a civil szektorok bevonása az aktív kommunikációs szerepbe;
- segíteni, hogy az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek elérhetőek legyenek a társadalom valamennyi rétege számára.

A kommunikációs tevékenység szakaszai

Az EUKA által irányított kommunikációs tevékenységet *három szakaszra* bonthatjuk.

1. szakasz:

Ez a szakasz a népszavazásig terjedő időszak volt, melyet meghatározott a kommunikációs stratégia és a felkészülés módszertana és hatékonysága.

Az első szakasz hangsúlyos mondanivalója volt, hogy a csatlakozással kapcsolatos népszavazás *történelmi pillanat*, az egyén felelősségteljes döntéssel tartozik, amikor szavaz. A kommunikációs stratégia szerint ehhez elengedhetetlen, hogy minden, a csatlakozással kapcsolatban felmerülő kérdésre legyen válasz és minden állampolgár választ kapjon a kérdéseire.

„Az első tájékoztató szakasz eszközválasztását is ez a szándék indokolja:

- reklámkampány hívja fel a figyelmet a döntési helyzetre, közvetlen a levél útján történő megkereséssel és a tájékoztató anyagok kiküldésével
- a telefonos tájékoztató szolgálat indításával pedig lehetőséget teremtettek a konkrét kérdések felvetésére, válaszkeresésre.”⁵

2. szakasz:

Ennek a periódusnak a szakasz határa, vége 2004. eleje volt, vagyis a tényleges csatlakozás és az Európai Parlamenti választás időpontja. „A második szakasz üzenete az ellentéteken is túlmutató közös érdek kiemelése: az európai csatlakozás közös célunk és érdekünk.”⁶ Ezt a célkitűzéseket próbálta megvalósítani például az Európa Híd rendezvény, a neves személyiségeket felvonultatott reklámkampány, akik hazánk unós tagságáról viszont azonosan gondolkodnak és a széleskörű médiajelenlétet.

3. szakasz:

Ez a periódus pedig az Európai Unióba való belépést követő két évet fedí le. Ez a periódus pedig egy nagyon kritikus szakasz sokféle szempontból. Egyrészt az állampolgárok, másrészt pedig maga az Európai Unió tekintetében.

Érdeemes azt is megvizsgálni, hogy a 100 nap alatt – melyet kapott működésre a szervezet - milyen programokkal, rendezvényekkel és lehetőségekkel próbálta minél hatékonyabban és jobban a magyar közvéleményt tájékoztatni a hazánkat érintő EU-s témákról és az Európai Unió legfontosabb aspektusairól az EU Kommunikációs Közalapítvány. Az eseményekről és a programokról a marketing – kommunikációs tevékenység segítségével szeretnék leírást adni és röviden bemutatni a legjelentősebbeket kronológiai sorrendben.

A hét fő témakör a médiumok pedig a következő lenne:

- Levél, telefon, Internet és kiadványok
- Televízió
- Sajtóhirdetések
- Óriásplakátok
- Európai Unió sajtóközpont
- Központi rendezvények
- Társadalmasítás és rendezvények

Az Európai Unió Kommunikációs Közalapítvánnyal kapcsolatban szeretnék még egy nagyon fontos hírt és tényt leszögezni. Az Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány sajnos 2004. április 30.-val befejezte kommunikációs tevékenységét, mert a magyar kormány egy költségvetési takarékosági program keretein belül megszüntette az intézményt. Én személy szerint sajnálattal fogadtam a hírt, mert az Európai Unió Kommunikációs Alapítvány nagyon hasznos tevékenységet végzett és kiemelkedő szerepet vállalt az európai unió kommunikációs

stratégiában. Bízom benne, hogy a közel jövőben lesznek majd olyan intézmények és szervezetek, melyek át tudják venni szerepét és munkáját. Véleményem szerint az Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány egy nagyon hatékony és sikeres programot dolgozott ki az európai uniós kommunikáció tekintetében. A kommunikációs stratégia nagyon sok pozitívummal zárult, de természetesen voltak hiányosságok is.

EURÓPAI UNIÓS INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉG 2004 ELŐTT MAGYARORSZÁGON – EU INFORMÁCIÓS INTÉZMÉNYEK

A csatlakozás előtt elsősorban három intézmény feladata volt az EU-s információs tevékenység, melyek a következők voltak:

1. Európai Bizottság Magyarországi Delegációja, Európai Tájékoztatási Központ
2. Euro Info Service
3. Információs hálózatok

EURÓPAI BIZOTTSÁG MAGYARORSZÁGI DELEGÁCIÓJA, EURÓPAI TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT

Az Európai Bizottság 1990. november 29-én nyitotta meg magyarországi delegációját teljes körű diplomáciai és politikai hatáskörrel. Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának különböző feladati és tevékenységei voltak, melyek megváltoztak 2004. május 1-vel. A következők azt szeretném csokorba szedni, hogy melyek is voltak az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának feladatai és tevékenységei 2004. május 1-ig:

- Az Európai Bizottság legmagasabb szintű politikai és diplomáciai képviselője (ez a funkció megmarad 2004. május 1. után is)
- a Társulási Szerződés megvalósulásának, betartásának ellenőrzése és segítése
- a Phare program összefogása, szervezése, ellenőrzése, felügyelete és koordinálása
- a magyarországi politikai és gazdasági folyamatok nyomon követése, értékelése és erről az Európai Bizottság tájékoztatása
- kapcsolattartás a tagországok magyarországi nagykövetségeivel
- információs és dokumentációs bázis létrehozása.

Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának információs tevékenysége:

A Delegáció a '90-es években kezdte el információs tevékenységének alapjainak lefektetését, és azóta az információs tevékenység nagy fejlődésen és változáson ment keresztül. 1998-ban az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja önálló információs stratégiát hozott létre, amelynek a legfontosabb átfogó célkitűzései a következők voltak:

- az információnyújtás az Európai Unióról és annak általános, aktuális kérdéseiről,
- a magyar közvélemény tájékoztatása a csatlakozási folyamatról és annak fő jellemzőiről.

Az információs stratégia kulcselemekkel is rendelkezett, amelyek a következők: a széles tömegek megcélzása, erős regionális dimenzió, együttműködés más intézményekkel és szervezetekkel a koherencia és a kiegészítés elvei alapján, információ nyújtása a folyó csatlakozási tárgyalásokról, a közvélemény igényeinek megfelelő stratégia elkészítése és átalakítása az egyre inkább fontosabbá és realisabbá váló csatlakozás fényében, információforrások szerepének, féleségének a növelése, a célcsoportokkal fenntartott kapcsolatok intézményesítése, a helyi nyelv szerepének előtérbe helyezése.

A felhasznált információs eszközök, módszerek, létesítmények és programok a népszavazásra való felkészülésben és az EU-s tájékoztatásban:

- az **Európai Tájékoztatási Központ** létrehozása és működtetése
- a **média** területén: média kabinet létrehozása, rendszeres és közvetlen kapcsolat létesítése a témával foglalkozó újságírókkal és média szakemberekkel, sajtókonferenciák, regionális workshopok rendezése újságíróknak, továbbképzések támogatása, TV-műsorok támogatása és újságírók képzése.
- hálózatépítés:** együttműködés a már meglévő európai uniós információs és dokumentációs központokkal, illetve ezek munkájuknak koordinálása.
- Közvélemény tájékozottságáról és informáltságáról kutatások** és felmérések készítése, rendszeres **közvélemény-kutatások** indukálása, interjúk és kérdőívek készítése, hírlevél kiadása a Európai Tájékoztatási Központtól és a Delegációtól kulcsfontosságú kiadványok lefordítása, magyar nyelvű kiadványok megjelentetése, honlap készítése.
- Rendezvények** az Európai Unióval és Magyarország csatlakozásával szoros összhangban
- Szakmai **képzések** és tájékoztatók
- Kiadványok** megjelentetése és hozzáférhetővé tétele.

Az Európai Unió magyarországi európai uniós információs stratégiájának a másik fontos és meghatározó közvetítő intézménye volt az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja és az Európai Tájékoztatási Központ mellett az Euro Info Service. Ez az európai uniós magyarországi intézmény egy nagyon sokrétű és hatékony információs tevékenységgel rendelkezik és rendelkezik. Amikor ennek az intézménynek a szerepét vizsgáljuk, akkor szintén nagyon szignifikáns tényezőket kell kiemelni. Ez az intézmény tulajdonképpen az információhordozók és az európai uniós dokumentumok hozzáférése tekintetében elsőrendű, de sok olyan szolgáltatása van, mely egyedülálló Magyarországon. Vizsgáljuk meg, hogy melyek voltak és melyek most is a legfontosabb feladatai és funkció az intézménynek.

- Eur-Op kiadóhivatal hivatalos kiadványainak terjesztője és forgalmazója Magyarországon
- Nemzetközi szervezetek kiadványainak forgalmazója (WHO, OECD, NATO, IMF)
- Saját kiadványok szerkesztése és kiadása
- Az Euro Info Service hivatalos honlapja (<http://www.euroinfo.hu/>)
- Magyar nyelvű Európa szerver - adatbázis

EURÓPAI BIZOTTSÁG INFORMÁCIÓS HÁLÓZATAI

Erről a hálózat típusról már esett szó részletesebben az Európai Unió kommunikációs stratégiájánál. Hazánkra vonatkozóan azt szeretném kiemelni ezzel az intézmény típussal kapcsolatban, hogy ezek közül számos hazánkban is megtalálható volt 2004 előtt és most is. A következő információs hálózatok érdemelnek említést a 2004 előtti kommunikáció tekintetében Magyarországon:

- Euro Info Központok = Euro Info Centres (*9 Magyarországon*)
- Európai Információs Központ = European Information Centre (*1 Magyarországon*)
- Innovációs Relé Központ = Innovation Relay Centre (*1 Magyarországon - Budapesti Műszaki Egyetem OMMIK*)
- Letéti Könyvtár = Depository Library (*1 Magyarországon - Országgyűlési Könyvtár*)
- Európai Dokumentációs Központok = European Documentation Centres (*10 Magyarországon*)

Ezek mellett azonban említést érdemlek olyan intézmények is, melyek végeztek európai uniós információs tevékenységet, de nem tartoztak az Európai Unió hivatalos információs hálózatai közé:

- Európai Tanulmányi Központok
- Európai Információs Pontok, Alpontok
- Phare irodák
- Tempus Közalapítvány
- Mobilitás Ifjúsági Szolgálat
- Kereskedelmi és iparkamarák
- Civil tájékoztató irodák
- Könyvtárak *(pl. közkönyvtári hálózat tagjai, megyei könyvtárak stb.)*

Az eddigi bemutatásból és leírásból is nagyon jól látható, hogy a 2004. május 1-i bővítést megelőzően nagyon hangsúlyos és nagyon fontos volt az EU kommunikáció és információs tevékenység. Azonban arról sem szabad elfeledkezni, hogy a kommunikációs stratégia a bővítés végbemenetele után is szerepet kapott és kap. Mind az Európai Unióban, mind pedig Magyarországon megreformálták az EU kommunikációs stratégiát, új célkitűzéseket és prioritásokat fogalmaztak meg és megújították a kommunikáció intézményrendszerét is. A pályamunkámban röviden egy kis áttekintést szeretnék adni arról is, hogy 2004 után, hogyan változott meg az Európai Unió és Magyarországon az EU-s tájékoztatás és melyek is ennek főbb ismérvei.

AZ EURÓPAI UNIÓ KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁJA 2004 UTÁN

Az Európai Unió 2004 után is nagyon hangsúlyt helyez és nagyon mértékben erősíti a kommunikációs tevékenységet. 2004. május 1.-től kezdődően 10 új tagja van az Európai Unió, azonban a kommunikáció nem marad abba ennek bekövetkezésével. Újabb prioritások és célkitűzések fogalmazódtak meg és kerültek napvilágra és vannak új országok is, akik szeretnének az Európai Unió tagjaivá válni. Gondoljunk csak Romániára, Bulgáriára, Törökországra és Horvátországra. Az Európai Unió az új kommunikációs stratégiáját a következő hivatalos dokumentumban publikálta: 24.02.2004. COM (196 final).

„Az új stratégia a következő prioritásokkal rendelkezik:

- ❑ Demokratikus kihívás: A tagállamok felismerték, hogy ha az intézmények közelebb kerülnének az emberekhez, akkor jobban meg lehetne nyerni a közvéleményt az Unió fő célkitűzéseire.
- ❑ A közvélemény elvárásai: Az intézményeknek nyitottabbá kell válniuk, és a tagállamokkal együttműködve kell kommunikálniuk arról, hogy mit tesz az Unió és milyen intézkedéseket hoz. Olyan nyelvezetet kell használniuk, amelyet a széles közvélemény megért.
- ❑ Koherens és átfogó válasz: valódi párbeszéd kialakítása. Az EU hiteles kommunikációja nem korlátozható pusztán az információk terjesztésére, meg kell magyaráznia azok jelentését – (oktatói szerepkör).”⁷

Főbb témái és üzenetei:

- ❑ Bővítés (*továbbra is*); az EU jövője; emberi jogok, bevándorlás, állampolgárság; Euro; Európa helye a világban.

EURÓPAI UNIÓS INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉG 2004 UTÁN AZ EURÓPAI UNIÓBAN – EU INFORMÁCIÓS INTÉZMÉNYEK

Az új hivatalos kommunikációs stratégia mellett az Európai Unió egy új információs tájékoztatási rendszert is kiépített, ezzel teljesen megreformálta és átalakította a bővítés előtti rendszert. A hivatalos EU-s hálózatok két fő intézménycsoport hatáskörébe tartozhatnak:

- ❑ Európai Bizottság Sajtó és Kommunikációs Főigazgatóság – European Commission DG Press,
- ❑ Az Európai Bizottság egyéb információs intézményei – European Commission other information services.

„A következő EU-s tájékoztatási intézmények / hálózatok tartoznak az Európai Bizottság Sajtó és Kommunikációs Főigazgatósága hatáskörébe:

- ❑ Letéti Könyvtár = *Depository Library*
- ❑ Európai Dokumentációs Központok = *European Documentation Centres*
- ❑ European Direct Service

- Európai Információs Központok = European Information Centres
- EURO-JUS⁸

„A következő EU-s tájékoztatási intézmények / hálózatok tartoznak az Európai Bizottság egyéb információs intézményeinek hatáskörébe:

- Citizens Signpost Service
- Solvit
- FIN-NET
- EURES
- European Consumer Centres (Euroguichets)
- Alternative Dispute Resolution (Clearing House)
- National Contact Points for the Six Framework Programme
- The Urban Forum for Sustainable Development
- Business and Innovation Centres (BICs)
- Innovációs Relé Központok = Innovation Relay Centres
- Euro Info Központok = Euro Info Centres
- Media Desks and Antennes
- Socrates National Agencies
- Cultural Contact Points
- The OLAF Anti-Fraud Communicators Network⁹

Minden egyes hálózatnak különböző szolgáltatásai és feladatai vannak. A legtöbbjük megkapja az Európai Unió hivatalos dokumentumait nyomtatott formátumban adott hivatalos nyelveken és hozzáférést kaphatnak az Európai Unió elektronikus információforrásaihoz is: adatbázisok, CD-ROM-ok, internetes weboldalak. Különböző célcsoportjaik vannak és nagyon sokrétű programokkal és rendezvényekkel is rendelkeznek. Az Európai Unió 25 tagországában számos hivatalos hálózat megtalálható volt a bővítés előtt és után is. 2004 előtt és után is az Európai Unió egyfajta szelektív elvet érvényesít a hálózatok létrehozásánál, mindig figyelembe veszi a megalapításnál az adott ország vagy régió érdekeit, igényeit és lakosságát. Amennyiben valaki azt kérdezné, hogy mely hálózatok jelentik most az Európai Unió hivatalos kommunikációs stratégiájának az alap pilléreit, a következő intézményeket sorolhatjuk fel:

- „EUROPE DIRECT információs hálózat,

- ❑ Nemzeti Információs Központok (Párizs, Róma, Lisszabon)
- ❑ Európai Dokumentációs Központok
- ❑ 'Team Europe szakértői hálózat'¹⁰

Érdeemes szintén ismerni, hogy az Európai Bizottság mellett minden egyes hálózatot a tagországokban az Európai Bizottság Képviselte ellenőriz és koordinál.

És végül szeretnék kitérni az 2004 utáni magyarországi új kommunikációs stratégiára és ennek legfontosabb jellemzőire.

MAGYARORSZÁG EU KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁJA 2004 UTÁN

Hazánk az Európai Unióhoz történő csatlakozás után szintén megvitatta és megreformálta EU-s kommunikációs stratégiáját. Magyarország is tisztában volt azzal, hogy a tájékoztatási tevékenység nem érhet véget a csatlakozással, hanem a jövőben is nagy hangsúlyt kell rá helyezni. Ha valaki arra lenne kíváncsi, hogy melyek is a magyar stratégia új és legfontosabb ismérvei, akkor leginkább az EU-s tájékoztatás intézményrendszerét érdemes tanulmányozni.

Korábban már említésre került, hogy a bővítést megelőzően kormányzati szinten a Külügyminisztérium és az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja volt felelős az EU kommunikációért. Miután tagjaivá váltunk a 25 tagú közösségnek hazánkban Miniszterelnöki Hivatal vette át a Külügyminisztériumtól az EU kommunikációs tevékenységet. Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja Képviselletté vált és továbbra is szerep játszik az információs tevékenységben. A bővítés utáni kommunikáció tekintetében érdemes megvizsgálni, hogy milyen fontos szereppel és funkcióval a Miniszterelnöki Hivatal az EU-s kommunikációban.

MINISZTERELNÖKI HIVATAL

Az EU kormányzati kommunikációs stratégia kidolgozása és megvalósítása a kilencvenes évek közepétől a Külügyminisztérium feladata volt. A kormányzati EU kommunikáció 2003-ban a Miniszterelnöki Hivatalhoz került át. A kormányzati EU kommunikációs feladatok koordinálását a Miniszterelnöki Hivatalon belül működő EU Kommunikációs Főosztály látja el az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottság (EKTB) szakmai felügyelete mellett. A főosztály a tárcák uniós projektjeinek koordinálása mellett ellátja a magyar lakossági EU tájékoztatási szolgálat feladatait,

amelyek a tartalomszolgáltatás, a felhalmozott és naprakész ismeretek közzététele, valamint a lakosság uniós kérdéseinek megválaszolása. A Miniszterelnöki Hivatalon EU-s kommunikációs tevékenységének az alap pillére az EU tájékoztató szolgálat. Négy fő részből áll, melyek mind nagyon fontosak és elsőrendűek ma Magyarországon. Az **EU tájékoztató szolgálat** az *EU vonalból*, az *Európai Információs Pontok és Alpontok hálózatából*, az *EU közkönyvtári hálózatból* és az *EU forródrótból* áll. Azért jöttek létre, hogy a hétköznapi felmerülő kérdésekre választ adjanak, tájékoztassanak a változásokról, és információt adjanak mindazon lehetőségekről, amelyek EU tagságunkkal megnyíltak előttünk.

- ❑ „Az EU vonal (06 80 38 2004) minden hétköznapi 8-18 óráig hívható, és ingyenesen nyújt információt az EU-val kapcsolatos változásokról. E-mailben az info@euvonal.hu címen is elérhető. Internetes elérhetősége: <http://www.euvonal.hu/>
- ❑ Aki személyesen szeretne érdeklődni, a megyeszékhelyeken működő Európai Információs Pontokat látogathatja meg információs célból. Amint már korábban láthattuk az Európai Információs Pontokat a Külügyminisztérium hozta létre eredetileg, aztán kerültek át Miniszterelnöki Hivatal hatáskörébe. Az EIP-k kiadványokkal, pályázati információkkal, képzésekkel várják a hozzájuk érkezőket, rendszeresen szerveznek lakossági fórumokat és különféle más rendezvényeket. Az információs pontok jól ismerik a helyi és megyei sajátosságokat, ezért testre szabott segítséget nyújtanak. Közel ötven városban Európai Információs Alpont is működik.
- ❑ Az EU közkönyvtári hálózat tagjai több mint száz településen nyújtanak EU-s témákban segítséget. A könyvtárak külön uniós gyűjteménnyel rendelkeznek, és számos rendezvényt szerveznek régiójukban.
- ❑ 2005. Január 31-étől indult el az EU forródrót szolgáltatás. Az EU közkönyvtárakban a látogatók egy külön e célra kihelyezett készülékről, egyetlen gombnyomással léphetnek kapcsolatba az EU Vonallal és kaphatnak választ kérdéseikre az Európai Unióval kapcsolatban.”¹¹

EURÓPAI UNIÓS INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉG 2004 UTÁN MAGYARORSZÁGON – EU INFORMÁCIÓS INTÉZMÉNYEK

Az Európai Unióhoz történt csatlakozás után hazánk nem csak az EU kommunikációs stratégia megújítására figyelt, hanem amint már láthattunk az előzőekben az intézményrendszert is szintén megreformálta. Sajnos vannak olyan intézmények, melyek megszűntek (Európai Tájékoztatási Központ vagy az Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány), de számos új intézmény is létrejött. Tekintettel a hivatalos EU-s hálózatokra (*Európai Dokumentációs Központok, Euro Info Központok, Letéti Könyvtár, Innovációs Relé Központ* stb.) továbbra is nagyon fontos szereppel bírnak Magyarországon és nagyon kiemelkedő jelentőségűek szolgáltatásaik és tevékenységük 2004 után is.

Az új intézmények tekintetében beszélhetünk az új Europe Direct hálózatról, mely az Európai Információs Pontokat fogja felváltani, létrejött egy új Európai Dokumentációs Központ Székesfehérváron, a Team Europe szakértői hálózat is elkezdte működését és megalakult az Országgyűlési Könyvtárban az Európai Parlament Információs Irodája. Azonban azoknak az információs intézmények és központoknak is nagyon fontos szerepük van továbbra is, melyek nem tartoznak a hivatalos hálózatok közé, de EU-s információs tevékenységet végeznek Magyarországon. Ebben a tekintetben lehetne megemlíteni például az Európai Tanulmányi Központokat, a különböző kereskedelmi és iparkamarákat, pályázati tájékoztató központokat, megyei, városi és községi könyvtárak EU-s gyűjteményét és a különböző civil tájékoztató irodákat is.

2. AZ EURÓPAI UNIÓ MINT TÉMA A KÖNYVTÁROSKÉPZÉSBEN A 21. SZÁZADBAN

Az első fejezetben megpróbáltam egy áttekintő és valós képet adni arról, hogy az EU kommunikáció hol is tart ma az Európai Unióban és Magyarországon, mik voltak az Európai Unió és Magyarország kommunikációs stratégiájának főbb jellemzői a csatlakozás előtt és után és milyen intézmények voltak és felelősek most az EU tájékoztatásért és információs tevékenységért 2004 előtt és után.

Az Európai Unió önmagában nem egy könnyű témakör, nagyon sok tudást és tanulást igényel az, hogy valaki el tudjon igazodni az Európai Unió labirintusában. Sajnos nem elég olvasni és tanulni, ezt folyamatosan kell megtenni, mert az Európai Unió nagyon gyorsan változik és minden egyes aktuális politikai esemény fontos szereppel bír az életében. Másrészt az Európai Unió, mint témakör nagyon összetett és sokrétű tudást érint. Aki szeretne kreatívan eligazodni az Európai Unió berkeiben, akkor érdemes megismerni az Európai Unió történetét, intézményrendszerét, közösségi és kormányközi politikáit, döntéshozatali mechanizmusát és működését. Aki arra vállalkozik, hogy EU információs szolgáltatásokat nyújtson annak egy kicsit politikusnak, tudósnek, közgazdásznak és jogásznak is kell lennie a meglévő könyvtárosi és információs szakemberi hivatása mellett.

Az első fejezetben megpróbáltam rávilágítani arra, hogy a csatlakozásra való felkészülésben mennyire fontos szerepe is volt az információs szektornak és az információs szakembereknek. Az állampolgároknak információra és tudásra volt szükségük ahhoz, hogy érdemben el tudják dönteni, hogy csatlakozzon-e országuk az Európai Unióhoz vagy sem. Csak a tájékozódással és az információs tevékenység révén láthatták, hogy milyen előnyei és esetleges hátrányai vannak a csatlakozásnak. Hazánk számára az volt a kitűzött cél, hogy Magyarország az Európai Unió tagjává válhasson és ehhez minden tőle telhetőt meg is tett, hogy ez sikerüljön. Az állampolgárok mindennapi életében is elkezdett egyre fontosabbá válni az Európai Unió és az EU-s tagság adta előnyök és hátrányok. Szerették volna tudni, hogy számukra mit is fog hozni az Európai Unió és milyen hatással lesz majd a csatlakozás az életükre. Így a kommunikációs stratégia is egyre fontosabbá és meghatározóvá vált, hogy ennek révén ezeket az információkat eljuttassák az állampolgárok részére és minél érthetőbb és világosabb képet kaphassanak az Európai Unióról. Mind az állampolgárok, mind a civil szféra szereplői, mind a kormány és a minisztériumok tisztségviselői is ráébredtek arra, hogy szükség van az információáramlása és a kommunikációra

az Európai Uniót érintő kérdéskörökben. Ebben az információs tevékenységben hatalmas és nagyon fontos szerep hárult a könyvtárosokra és az információs szakemberekre. Ők voltak és azok most is azok a személyek, akiktől az információ és a tájékoztatás eljuthatott az állampolgárokhoz a számukra fontos kérdéskörökben.

Természetesen ahhoz, hogy érdemben tudjanak információt szolgáltatni és nyújtani számunkra is tudás és képzés volt szükséges. Kimondhatjuk, hogy a könyvtárosok nélkülözhetetlen szerepet játszottak és játszanak most is az európai információs források és szolgáltatások közvetítésében, adott esetben fejlesztésében, az ehhez szükséges ismereteket valamilyen képzések, továbbképzések, nemzetközi projektek formájában kell megtanulniuk.

Ma Magyarországon számos képzési forma áll rendelkezésre a könyvtárosok és információs szakemberek számára, akik EU ismereteket szeretnének szerezni és elsajátítani. Pályamunkám ebben a fejezetében elsősorban a szervezett könyvtáros képzésre (informatikus – könyvtáros képzésre) és a szakmai továbbképzésre szeretnék koncentrálni és bemutatni azokat a célkitűzéseket és eredményeket, melyeket sikerült elérnem és kiviteleznem az EU ismeretek oktatásában.

Pálvölgyi Mihály: Az Európai Unió, mint téma a könyvtárosok hazai képzésében és továbbképzésében című tanulmányában kifejti, hogy „EU ismeretek oktatása leginkább olyan főiskolákon és egyetemeken folyik, mely egyben könyvtárosképző intézmény is egyben. Ebben tekintetben említhető a Szegedi Tudományegyetem, a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola vagy az egri Eszterházy Károly Főiskola. Szinte minden könyvtárosképző működési helyén jelentős európai információs potenciál (EDK, EIP, ETK) áll rendelkezésre, így ezek az intézmények is nagyban segítik az oktatást és képzést.”¹²

A szakma nagy öröme könyvtárpolitikai szempontból is nagyon fontos ez a téma és nagy hangsúlyt helyeznek rá. A Könyvtári Intézet stratégiai terve is tartalmazott és tartalmaz most is nagyon lényeges célkitűzéseket az Európai Unióhoz történő csatlakozás tekintetében. A stratégia kijelenti, hogy minden egy könyvtár egyenrangú Európa és az Európai Unió tagországainak könyvtáraival és minden állampolgárt hasonló jogok és kötelezettségek illetnek meg a könyvtárpolitika és információs politika területén is. Érdeemes megvizsgálni, hogy a Könyvtári Intézet milyen feladatokat fogalmazott meg 2003 – 2007 között e tekintetben.

„Feladatok:

- ❑ A minőségi szolgáltatások növelése, a könyvtári minőségfejlesztés és minőségbiztosítás meghonosítása az Európai Unióhoz történő csatlakozás érdekében.
- ❑ A különböző típusú könyvtárak szolgáltatásainak széles spektrumot kell átfogniuk, az élethosszig tartó tanulástól, az „életre tanulástól”, a hátrányos helyzetűek megfelelő könyvtári ellátásáig kell terjednie.
- ❑ A szociálisan és egészségileg hátrányos helyzetűek, a fogyatékkal élők kiemelt támogatása.
- ❑ Az Európai Unióra és az uniós tagállamokra vonatkozó szakirodalom és információs eszközök gyűjtése és szolgáltatása legalább városi szintig.
- ❑ 'Könyvtári minőségfejlesztési program 21' c. projekt megvalósítása a felsorolt célok elérése, az egységesen magas színvonalú könyvtári szolgáltatások és a különböző könyvtártípusra vonatkozó irányelvek kidolgozásának érdekében.
- ❑ A minőségbiztosítás könyvtárakban megvalósítható formáival a könyvtári szolgáltatások minőségét tovább kell közelíteni az Európai Unió normatívákhöz, és meg kell valósítani a minőség alapú szakfelügyeletet.”¹³

A célkitűzések megvalósításához a Könyvtári Intézet munkacsoportot hozott létre, célkitűzéseket fogalmazott meg, rendezvényeket szervezett szerte az országban.

Illetve nagyon fontos, hogy a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának Könyvtári Főosztálya szintén nagy hangsúlyt helyez a képzésre és az Európai Unióhoz kötődő kulturális és oktatási programokra. Szeretnék elérni ők is a Könyvtári Intézettel együtt, hogy sok könyvtár, információs intézmény vegyen részt a különböző keretprogramokban, projektekben és kutatásokban. Ebben a tekintetben megemlíthető például a *6. Kutatási Keretprogram*, a *DIGICULT projektek* vagy a *Culture 2000* program stb. Az is nagyon fontos tudnivaló, hogy a könyvtárak tevékenységének és működésének a szabályozása az Európai Unióban nemzeti hatáskörbe tartozik, de természetesen az EU-s politikáknak szerepük és hatásuk van a könyvtári fejlesztési irányvonalakban. Az Európai Uniónak számos programja és projektje van, mellyel támogatja a könyvtárakat, elősegítik fejlődésüket és minél hatékonyabb szerepvállalásukat a 21. században és ezekben nagyon jó lenne, ha minél több magyar könyvtár és információs intézmény is részt venne.

A továbbiakban szeretném felvázolni, hogy a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéke hogyan próbálta megvalósítani az Európai ismeretek oktatást

és milyen eredményeket sikerült elérnem személy szerint nekem az EU-s ismeretek oktatásában eddig Szombathelyen és az országban.

A Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéke európai kapcsolatai révén már nagyon korán közel került az európai ismeretek oktatásához. Az 1990-es évektől kezdődően pedig elkezdett részt venni EU képzési programokban is. Pálvölgyi Mihály: Az Európai Unió, mint téma a könyvtárosok hazai képzésében és továbbképzésében című tanulmányában nagyon jól bemutatja, hogy mikor is indult az EU információra vonatkozó képzési struktúra és milyen formái is valósultak meg az egyes időszakokban.

„A fejlesztés/indítás éve	A tárgy neve	A tantárgy címe, a tanfolyam felelőse
1996 (1996)	Információmenedzsment	Az Európa Tanulmányok Központ és az angol tanszék által szervezett 2 éves European Studies betétlapos program hallgatói számára tartottuk 2 tanéven át. (Pálvölgyi Mihály)
1997 (2000)	Európai információs források és szolgáltatások	A könyvtár szak 1997-ben kidolgozott új programjában kapott helyet, első alkalommal a 2000/2001-es tanév első felében oktattuk a 7. félévben, az Információs rendszerek c. két féléves tárgy önálló szegmenseként (Sütő Péter)
2000 (2002)	Az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásai és ezek alkalmazása a tájékoztatásban	E szakmai továbbképzési programot az OSI NLP Network Library programja keretében dolgoztuk ki (OSZK Könyvtári Intézet, a Szegedi Tudományegyetem Könyvtára, a Debreceni Tudományegyetem Könyvtára, valamint a szombathelyi tanszék) (Gerencsér Judit)

2000 (2004)	Európai információmenedzsment	Az egyetemi szintű 5 éves Európa-tanulmányok szakos program része
2001 (2003)	Az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásai és ezek alkalmazása a tájékoztatásban	30 órás szakmai továbbképzési program könyvtárosoknak, információs szakembereknek (Gerencsér Judit)
2001 (2004)	Regionális információmenedzsment	Választható tárgy a Nemzetközi kommunikáció program Regionális kommunikáció szakirányán belül
2002 (2004)	Európai információ	Szakirány-specifikus tárgy az informatikus-könyvtáros nappali és levelező képzésben (Gerencsér Judit) ¹⁴

A táblázatból is nagyon jól látható és érzékelhető, hogy a képzés nagyon sokrétű, több területre is kiterjedő és komplex. Azt hiszem, őszintén kijelenthetjük, hogy a Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéke mindent megtett és megtesz, hogy egy egyedi, hatékony és sikeres EU képzést tudjon ajánlani és adni hallgatóinak. Amikor az EU információval, mint képzéssel foglalkozunk ennek néhány jellemző aspektusára is érdemes hangsúlyt fektetni az elemzésnél és az oktatásnál egyaránt. Szeretném megvizsgálni a szombathelyi képzés alapján, hogy milyen nagyon fontos összetevői is vannak a képzésnek és szeretném példaként bemutatni az általam kitalált és tanított képzési struktúrákat az nappali, a levelező és a továbbképzés tekintetében. Az általam vizsgált területek a következők lennének:

- Szükséges előismeretek
- Foglalkozási formák
- A képzés forrásai
- A képzés módszerei
- A képzés kapcsolatrendszere az EU-s tájékoztatási intézményekkel és központokkal
- Teljesítménymérés

Szükséges előismeretek

Az EU információképzés megértéséhez, a szükséges komplex készségek és képességek elsajátításához szükségesek előismeretek és gyakorlati készségek. Az alapképzésben résztvevők számára nagyon fontos, hogy még a képzés előtt a hallgatók és a résztvevők tisztában legyenek az alapvető könyvtár- és információtudományi mind elméleti és történeti ismeretekkel. Ezek mellett legyen ismereteik az információ gyűjtésére, feldolgozására, tárolására, keresésére és szolgáltatására vonatkozóan. A képzés nagymértékben alapoz az informatikai/számítástechnikai ismeretekre is és alapvető fontosságú, hogy megfelelő nyelvismerettel is rendelkezzenek a képzés résztvevői és hallgatói. Az Európai Unióban nagyon fontos prioritás, hogy az állampolgárok minden több nyelven beszéljenek. Az Európai Unió egy irányelvében meg is fogalmazta, hogy minden középiskolát befejező hallgatónak legalább két idegen nyelvet kellene beszélnie. Az EU információ képzés számára is nagyon szignifikáns az információk idegen nyelven való hozzáférése. Legalább alapfokon kellene beszélnie minden résztvevőnek és hallgatónak ahhoz, hogy a képzés során el tudják sajátítani az EU adatbázisok és internetes források használatához szükséges EU terminológiát és képesek legyenek használni az idegen nyelvű forrásokat.

Foglalkozási formák

Az EU információ, mint témakör megtanítása és elsajátítása egy nagyon összetett és sajátos módszertant és foglalkozási formákat kíván meg szintén. A képzés során általában többféle munkamódszert alkalmazunk, ezzel is elősegítve a tananyag minél hatékonyabb elsajátítását. Az új ismeretek megismerése, rendszerbe foglalása általában előadások formájában történik meg, illetve ezt szemináriumok, gyakorlati órák egészítik ki. A gyakorlati órák keretein belül elsősorban számítógépes laborokban próbálják meg a hallgatók a megszerzett tudást alkalmazni és tovább bővíteni. Nagyon hangsúlyt helyezünk az online adatbázisok, internetes weboldalak, CD-ROM-ok megismerésére és használatára. A foglalkozási formák megválasztásánál arra is törekszem, hogy az elméleti ismeretek megszerzése és ezek gyakorlati alkalmazása összhangban legyen egymással, illetve, hogy minden elméleti órát gyakorlati képzés kövessen. Véleményem szerint nagyon fontos, hogy a tényszerű tudást és ismereteket a gyakorlatban is megismerjék életszerű és valós feladatok révén.

A képzés forrásai

Az EU információ képzés forrásai tekintetében különbséget kell tenni olyan források között, melyek az Európai Uniót, mint szakterületet tárgyalják és olyan források között, melyek kifejezetten a hallgatók, illetve a könyvtárosok és információs szakemberek számára készültek. Manapság a szakterületi források – minden dokumentumtípus tekintetében – egyre nagyobb számban jelennek és szinte már nincsen olyan terület az Európai Unió vonatkozásában, melynek nincsen szakirodalma. Ez nagyon jó hír a téma iránt érdeklődők számára. Sajnos azonban a hallgatók, illetve könyvtárosok és információs szakemberek készült kifejezetten oktatási és gyakorlati anyagok száma eléggé kevés. Az egyik alapmű Koreny Ágnes – Csákó Beáta – Kas Nóra: „Az Európai Unió. Tájékoztatói segédlet” című nagyon jó kiadvány. Nagyon jól szerkesztett, fantasztikus adatbank, mely minden területére kiterjed az EU információnak. Azonban a könyv 2000-ben készült és szükséges lenne aktualizálása. Az Országgyűlési Könyvtár tavaly megjelentette Tar Gábor tollából „Útmutató az Európai Unió hivatalos dokumentumaihoz” című kiadványát, mely nagyon hasznos és hatékony forrás az EU tájékoztatásban. Az internet számos elektronikus forráshelyet ad számunkra, amelyek nagyon jól használhatók az oktatásban, de szükséges lenne minél több nyomtatott forrásra is. Ezért is mertem vállalkozni arra, hogy az általam kidolgozott 30 órás továbbképzési programhoz *“Az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásai és ezek alkalmazása a tájékoztatásban.”* készítsek egy tankönyvet, melyet már nem csak a továbbképzés keretein belül használok, hanem a főiskolán folyó EU információ órán is. Ebben a tankönyvben megpróbáltam összegyűjteni azon területeket és kidolgozni őket részletesen, melyek rendkívül fontosak és érdekesek manapság. A tankönyvről részletesebben a továbbképzési tanfolyam bemutatásánál írok és melléklet formájában (CD-ROM) a pályamunkához is csatoltam.

A képzés kapcsolatrendszere az EU-s tájékoztatói intézményekkel és központokkal

Azokban a városokban, ahol az EU információ, mint képzés megvalósul nagyon szerencsés és hatékony, ha kifejezetten az EU-s tájékoztatásra épülő európai uniós információs központok és intézmények is megtalálhatók. A pályamunkám első fejezetében megpróbáltam áttekinteni az Európai Unió és hazánk EU-s kommunikációs stratégiáját és az ezekre épülő EU-s tájékoztatói rendszert. A leírásban is megpróbáltam felvázolni, hogy nagyon sokrétű és összetett a tájékoztatás ma Magyarországon. Nagyon sokféle és különböző szolgáltatásokkal rendelkező tájékoztatói intézmény működik szerte az országban. A hivatalos alapítású központok közül az Európai Dokumentációs Központokat szeretném kiemelni, melyek nagyon fontos szereppel bírnak a képzés háttérintézményeként is. Ezekben a könyvtárakban lehetőség van arra, hogy a képzés

résztevői és hallgatói könyvtári gyakorlatokon és használóképző órákon vegyenek részt és ezzel is bővítsék gyakorlati ismereteiket. Az Európai Dokumentációs Központok hozzáférést kapnak a teljes hivatalos EU-s dokumentumterméshez egy adott hivatalos nyelven és minden olyan hivatalos dokumentum megtalálható náluk, ami az EUR-OP kiadó megjelentet. Azt hiszem a különböző EU-s információs intézményekkel nagyon fontos a szoros és intenzív kapcsolat kialakítása.

Teljesítményértékelés és mérés

A szombathelyi főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéken folyó EU információ órákon, konzultációkon és továbbképzési tanfolyamokon különböző formáit tudjuk megkülönböztetni a teljesítmény, az elsajátított készségek és tudás mérésének és értékelésének. Három különböző mérési lehetőségek szereznek megemlíteni:

- Közös feladatmegoldás:** az órán az egyes témaköröknek megfelelően közös feladatmegoldás. *(nyomtatott és elektronikus dokumentumok összehasonlítása, elemzése; a különböző információforrások használata konkrét olvasói kérések megoldásában stb.)*
- Egyéni feladatmegoldás:** az órán az egyes témaköröknek megfelelően, önállóan a rendelkezésre álló nyomtatott és elektronikus információforrások révén.
- Projekt munka:** közös feladat a csoportkohézió és a eredményesebb tájékoztatási gyakorlat céljából.

Szintén a szombathelyi példát alapot véve képzés befejezéseként a nappali és a levelező képzés, hallgatóknak gyakorlati vizsgát és írásbeli vizsgát kell tenniük az elsajátított ismereteknek megfelelően. A 30 órás szakmai továbbképzési tanfolyam szintén gyakorlati és írásbeli vizsgával végződik, illetve a projekt munka írásbeli dokumentálása és szóbeli bemutatása is szükséges a tanfolyam sikeres elvégzéséhez.

És végül ennek a fejezetnek a lezárásaként szeretném bemutatni azt a három képzési formát, melyet a Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszékén dolgoztam ki és tanítok 3 éve. Három különböző kurzust kell megkülönböztetni:

- 1) EU információ – nappali tagozatos képzésben**
- 2) EU információ – levelező tagozatos képzésben**
- 3) Az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásai és ezek alkalmazása a tájékoztatásban – 30 órás szakmai továbbképzési program**

A következő néhány oldalon a három különböző képzés legfontosabb jellemzőit szeretném felvázolni és a struktúráját ismertetni.

1) Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszék, EU információ – nappali tagozatos képzés

Félév: a nappali képzés 7. félévben

Órakeret: 2 X 45 perc

Munkaformák: előadás és szeminárium

A tantárgy célja: Betekintést nyerni az Európai Unió történetébe, intézményrendszerébe, a közösségi és kormányközi politikákba, aktuális kérdésekbe, illetve az Európai Unió kommunikációs stratégiájába. Megismerni Magyarország múltbéli és jelenlegi európai uniós információs stratégiáját, illetve alapvető ismereteket kapni hazánk európai uniós felkészültségéről és az ehhez kapcsolódó információforrásokról. Mindezek mellett az Európai Unió információforrásainak a megismerése, ezek alkalmazása a használatban, tekintettel mind a hagyományos (*könyvek, időszaki kiadványok, információs anyagok*), mind az elektronikus dokumentumokra (*adatbázisok, internetes weboldalak, CD-ROM-ok*).

A tantárgy eredménye: A kurzus segítségével remélhetőleg a hallgatók hatékonyabban, sikeresebben és felkészültebben vehetnek majd részt a tájékoztatásban és az információszolgáltatásban a könyvtárakban és az információs intézményekben az Európai Uniót és hazánkat érintő kérdések tekintetében.

Tartalom/tagozódás:

1. konzultáció	Az európai integráció története 1945-től napjainkig, az Európai Unió intézményrendszere, és a két témakörhöz kapcsolódó hagyományos és elektronikus információforrások
-----------------------	--

<p>2. konzultáció</p>	<p>Az Európai Unió közösségi és kormányközi politikai</p> <p>Közösségi politikák:</p> <p>Regionális politika, szociális politika, agrárpolitika, oktatás politika stb.</p> <p>Kormányközi politikák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Bel- és igazságügyi politika, ☐ Közös kül- és biztonság politika <p>Az Európai Unió közösségi és kormányközi politikáinak elektronikus forrásai</p>
<p>3. konzultáció</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Európai Unió bővítése és aktuális kérdések a bővítés és továbbfejlődés tekintetében ☐ Az Európai Unió és Magyarország <i>(történeti áttekintés és a hozzá kapcsolódó hagyományos és elektronikus információforrások)</i>
<p>4. konzultáció</p>	<p>Az Európai Unió kommunikációs stratégiája és a magyarországi kommunikációs stratégia és ennek a jövője. A stratégiák legfontosabb megjelenítői és a tájékoztatási intézményrendszer.</p>
<p>5. konzultáció</p>	<p><u>Az Európai Unió nyomtatott információforrásai magyarul és idegen nyelven. (hivatalos intézményi dokumentumok, könyvek, folyóiratok, könyvkiadók)</u></p>
<p>6. konzultáció</p>	<p><u>Az Európai Unió elektronikus információforrásai:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ <u>CD-ROMOK</u> ☐ <u>Weboldalak</u> <p>http://www.kulugyminiszterium.hu/</p> <p>http://www.euroinfo.hu/</p> <p>http://www.euvonal.hu/</p> <p>http://www.magyarorszag.hu/eu/</p>

7. konzultáció	Az Európai Unió elektronikus információforrásai EU-s adatbázisok: CELEX, IDEA, RAPID, ECLAS, TED STB. elméletben és gyakorlatban
----------------	---

2) Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszék, EU információ - levelező tagozatos képzés

Félév: a levelező képzés 7. félévben

Órakeret: 2 X 45 perc vagy 3 X 4 óra

Munkaformák: előadás és szeminárium

A tantárgy célja: Betekintést nyerni az Európai Unió történetébe, intézményrendszerébe, közösségi és kormányközi politikáiba, illetve az Európai Unió kommunikációs stratégiájába. Magyarország európai uniós információs stratégiájának megismerése, illetve néhány alapvető ismeretszerzés hazánk európai uniós felkészültségéről és az ehhez kapcsolódó információforrásokról. Mindezek mellett az Európai Unió információforrásainak a megismerése, ezek alkalmazása a használatban, tekintettel mind a hagyományos, mind az elektronikus dokumentumokra. A kurzus segítségével a hallgatók megismerhetik az Európai Unió szemszögéből az állománygyarapítás, a katalogizálás témakörét is és ezekben a témákban is hasznos ismeretekhez juthatnak.

A tantárgy eredménye: A kurzus segítségével remélhetőleg a hallgatók hatékonyabban, sikeresebben és felkészültebben vehetnek majd részt a tájékoztatásban és az információszolgáltatásban a könyvtárakban és az információs intézményekben az Európai Uniót és hazánkat érintő kérdések tekintetében.

Tartalom/tagozódás:

1. konzultáció	Az európai integráció története 1945-től napjainkig, az Európai Unió intézményrendszere, és a két témakörhöz kapcsolódó hagyományos és elektronikus információforrások
----------------	--

<p>2. konzultáció</p>	<p>Az Európai Unió közösségi és kormányközi politikai</p> <p>Közösségi politikák:</p> <p>Regionális politika, szociális politika, agrárpolitika, oktatás politika stb.</p> <p>Kormányközi politikák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Bel- és igazságügyi politika, ☐ Közös kül- és biztonság politika <p>Az Európai Unió közösségi és kormányközi politikáinak elektronikus forrásai</p>
<p>3. konzultáció</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Európai Unió bővítése és aktuális kérdések a bővítés és továbbfejlődés tekintetében ☐ Az Európai Unió és Magyarország (történeti áttekintés és a hozzá kapcsolódó hagyományos és elektronikus információforrások)
<p>4. konzultáció</p>	<p>Az Európai Unió kommunikációs stratégiája és a magyarországi kommunikációs stratégia és ennek a jövője. A stratégiák legfontosabb megjelenítői:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Európai Bizottság Magyarországi Delegációja, Európai Tájékoztatási Központ ☐ Euro Info Service <p>Az Európai Unió információs hálózatai és ezek magyarországi változatai</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Letéti Könyvtár, Európai Dokumentációs Központ, Európai Információs Központ stb.

<p>5. konzultáció</p>	<p>Az információs társadalom, a könyvtárak és az Európai Unió</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ CD-ROM: Koreny Ágnes: Az Európai Unió ☐ Internet: <ul style="list-style-type: none"> http://www.kulugyminiszterim.hu/ http://www.euvonal.hu/ http://www.euroinfo.hu/ http://www.euvonal.hu/ http://www.magyarország.hu/eu/ ☐ Adatbázisok: CELEX, IDEA, RAPID, ECLAS, TED STB.
<p>6. konzultáció</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Nyomtatott információ források az EU-s állomány létrehozására és gyarapítására ☐ Az magyar és idegen nyelvű adatbázisok és weboldalak az állománygyarapításban európai uniós témakörben
<p>7. konzultáció</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Katalogizálás forrásai: Fő forrás: ECLAS megismerése ☐ Egyéb külföldi források: Library of Congress, British Library, Deutsche Bibliothek , egyetemi könyvtárak katalógusai ☐ Tárgyszavazási problémák (EUROVOC és az ECLAS rendszere) ☐ EU terminológia problematikája

3) Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszék 30 órás szakmai továbbképzési program – „Az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásai és ezek alkalmazása a tájékoztatásban”

A szombathelyi Könyvtár- és Információtudományi Tanszék már 2001-ben felismerte, hogy az Európai Unió nagyon fontos az emberek életében egyre fontosabbá válik a jövő a csatlakozással.

Dr. Pálvölgyi Mihály azzal is tisztában volt, hogy ahhoz, hogy az állampolgárok érdemben tudjanak információt és tájékoztatást kapni ebben a kérdéskörben szükség van arra, hogy a könyvtárakban és információs intézményekben dolgozó szakemberek és könyvtárosok szintén képzettek legyenek ebben a témakörben is. Ezért is bízott meg 2001-ben, hogy dolgozzam ki egy 30 órás továbbképzési kurzus struktúráját és képzési anyagát. A továbbképzési szakmai program kidolgozásánál nem voltam könnyű helyzetben, mert olyan képzést kellett kitalálnom, aminek nem igazán voltak még előzményei eddig Magyarországon. Természetesen voltak olyan anyagok és dokumentumok, akikre tudtam alapozni, de ezek nem mindig voltak elegendőek. Az is nagyon kihívás volt, hogy a továbbképzésben résztvevők könyvtárosok és információs szakemberek elég nagy része még nem rendelkezett ismeretekkel az Európai Unióról, legfeljebb a különböző médiumok segítségével jutott ismeretekhez és tudáshoz. Így a képzés kidolgozásánál megpróbáltam egy *egyensúlyt* kialakítani *az elméleti és a gyakorlati képzés között*. Minden egyes témakör egy elméleti alapozással kezdődik és utána ezt próbáljuk meg a gyakorlatban is megismerni források és feladatok segítségével. A kurzuson való hatékony részvételhez az is nagyon fontos, hogy a résztvevők valamilyen *idegen nyelven* is beszéljenek és ezt tudják is használni a képzés során. Elsősorban az angol nyelv élvez prioritást, de természetesen nem követelmény, hogy valaki csak ennek birtokában vehet részt a képzésen. A képzés kidolgozásánál arra is figyeltem, hogy megpróbáljam minél jobban feltárni és az EU információ elméleti szakirodalmát, és minél jobban megalapozni a képzést. A kurzus esetében az is egy kicsit nehéz volt, hogy Koreny Ágnes – Csákó Beáta –Kas Nóra: Az Európai Unió. Tájékoztató segédlet című könyve mellett kevés volt az a szakirodalom, amit használni tudtam. Így nagy merészen arra vállalkoztam, hogy saját magam készítsek egy *képzési segédanyagot*, egy tankönyvet a tanfolyam résztvevőinek. Ez nem volt egy könnyű feladat, de megérte a vállalkozás, mert minden tanfolyamon eddig nagy örömmel fogadták és a visszajelzések alapján a tanfolyam után is jól tudták hasznosítani. A 30 órás szakmai továbbképzési tanfolyamhoz készült képzési segédanyagot, szeretném a pályázati anyagomhoz is csatolni egy CD-ROM formájában és bízom benne, hogy ennek segítségével is könnyen áttekinthető a képzésem struktúrája és a tanfolyam során átbeszélt témakörök. Egyébként az elkészült képzési segédanyag az alapképzéshez és a levelező képzéshez is nagyon jó forrás, számos esetben erre alapozom az órák anyagát és feladatait.

Úgy érzem, hogy egy olyan képzést sikerült kidolgozni és kiépíteni, mely megállja a helyét a mai képzési piacon és azok a könyvtárosok és információs szakemberek, akik elvégzik a tanfolyamot könnyebben és hatékonyabban vehetnek részt az EU-s tájékoztatásban. Eddig három

továbbképzési tanfolyamot sikerült eddig megvalósítanom és ebben az évben is szándékomban áll még kettőt tartani:

- ❑ 2003. január 22 – 24. Szombathely. Az első szakmai továbbképzési tanfolyam könyvtárosok számára a Berzsenyi Dániel Főiskola Központ Könyvtárában és az Európai Dokumentációs Központban.
- ❑ 2003. június 13 – 14, 20 – 21. Zalaegerszeg. A második szakmai továbbképzési tanfolyam könyvtárosok számára a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtárban
- ❑ 2003. július 4 – 6. Kecskemét. A harmadik szakmai továbbképzési tanfolyam könyvtárosok számára a Kecskeméti Főiskola Központi Könyvtárában.

Szeretnék egy rövid áttekintést is adni a 30 órás szakmai továbbképzési programról is.

- ❑ *Tantervi egység neve:* Az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásai és ezek alkalmazása a tájékoztatásban.

- ❑ *Órakeret:* 30 óra – 4 napra lebontva.

- ❑ *Célja:* Betekintés az Európai Unió történetébe, intézményrendszerébe, közösségi és kormányközi politikáiba, illetve az Európai Unió kommunikációs stratégiájába. Magyarország európai uniós információs stratégiájának megismerése, illetve néhány alapvető ismeretszerzés hazánk európai uniós felkészültségéről és az ehhez kapcsolódó információforrásokról. Mindezek mellett az Európai Unió információforrásainak a megismerése, ezek alkalmazása a használatban, tekintettel mind a hagyományos, mind az elektronikus dokumentumokra. A kurzus segítségével szeretném, ha a könyvtárosok és az információs szakemberek hatékonyabban, sikeresebben és felkészültebben vennének részt a tájékoztatásban és az információszolgáltatásban a könyvtárakban és az információs intézményekben az Európai Uniót és hazánkat érintő kérdések tekintetében.

- ❑ *Munkaformák, óraszám:*

- Előadás: 13
- Szeminárium: 17

- ❑ *Alkalmazott módszerek:*

Közös feladatmegoldás: az órán az egyes témaköröknek megfelelően közös feladatmegoldás. (Pl. *nyomtatott és elektronikus dokumentumok összehasonlítása, elemzése; a különböző információforrások használata konkrét olvasói kérések megoldásában stb.*)

Egyéni feladatmegoldás: az órán az egyes témaköröknek megfelelően, önállóan a Magyar Rádió Könyvtárában nyomtatott és elektronikus információforrások révén.

Projekt munka: közös feladat a csoportkohézió és a hatékonyabb tájékoztatási gyakorlat céljából. A továbbképzési program végén 3-4 fős csoportoknak kell közösen feladatot megoldaniuk. Meg kell vizsgálniuk egy adott hazánkban található európai uniós információs intézményt vagy európai uniós gyűjteménnyel rendelkező könyvtárat és erről együtt egy átfogó képet adni. (Pl. *tevékenység, szolgáltatások* stb.)

Speciális munkaformák: kiselőadások tartása (10 perc) a kijelölt témákban, témakörökben.

Értékelés, követelmények:

A kurzusra jelentkezők:

A vizsgáztatási követelmények: a foglalkozásokon való rendszeres és aktív részvétel (min. 9 óra), a kiadott feladatok határidőre való elkészítése és beadása, fontosnak tartom, hogy képes legyen a kurzus résztvevője eligazodni a hagyományos és elektronikus információs eszközök és dokumentumok között.

A kurzus befejezéseként a résztvevőknek gyakorlati vizsgát és írásbeli vizsgát kell tenniük az elsajátított ismereteknek megfelelően, illetve a projekt munka írásbeli dokumentálása és szóbeli bemutatása is szükséges a tanfolyam sikeres elvégzéséhez.

A kurzusra jelentkezhetnek a könyvtáros végzettséggel rendelkező, elsősorban tájékoztatói munkakörben dolgozó könyvtárosok és információs szakemberek, (közművelődési könyvtárakban, iskolai könyvtárakban, felsőoktatási könyvtárakban és országos feladatkörű könyvtárakban, illetve információs intézményekben), illetve akik európai uniós gyűjteményben tevékenykednek. A tanfolyamra jelentkezőknek rendelkezniük kell számítógép-használati készségekkel, s fel kell készülniük arra, hogy a magyar nyelvű információforrások mellett, idegen nyelvű, elsősorban angol nyelvű információforrásokat és dokumentumokat is használniuk kell.

Akkreditált képzési helyszínek

Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszék - Szombathely

Deák Ferenc Megyei Könyvtár – Zalaegerszeg

Kecskeméti Főiskola Központi Könyvtára – Kecskemét

Magyar Rádió Könyvtára – Budapest

Hálóterv a Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszékére akkreditált képzéshez.

Konzultáció	Témakörök, tantervi egységek	Munkaformák	Eszközök	Alkalmazott módszerek
ó				

1. 45 perc	Az európai integráció története 1945 után: <ul style="list-style-type: none"> ◆ A Szén- és Acél Közösség, a Párizsi Szerződés (1951) ◆ Az Európai Gazdasági Közösség és a Római Szerződés (1957) ◆ Az Egységes Európai Okmány (1986) ◆ Az Európai Unió és a Maastrichti Szerződés (1992) ◆ Az Amszterdami Szerződés (1997) ◆ A nizzai csúcspont és a Nizzai szerződés (2000) ◆ Európai Alkotmány (2003) 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	
1. 45 perc	Az Európai Unió intézményrendszere: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Európai Tanács ◆ Európai Unió Tanácsa ◆ Európai Bizottság ◆ Európai Parlament ◆ Európai Bíróság ◆ Ezek részletes tárgyalása után kitérni a következő intézményekre: Régiók Bizottsága, Gazdasági és Szociális Bizottság, Számvevőszék, Európai Központi Bank 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	
1. 45 perc	Az Európai Unió intézményeinek hivatalos honlapjai		szeminárium	Számítógép, Internet	Közös feladatmegoldás
1. 45 perc	Az egyes intézmények információs forrásainak a megismerése és gyakorlati alkalmazása		szeminárium	Számítógép, Internet, nyomtatott inf. források	Közös és egyéni feladatmegoldás.
1. 45 perc	A szombathelyi Európai Dokumentációs Központ megismerése	előadás			
2. 45 perc	Az Európai Unió közösségi és kormányközi politikai Közösségi politikák: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Regionális politika, szociálpolitika, agrárpolitika, oktatás politika. Kormányközi politikák: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Bel- és igazságügyi politika ◆ Közös kül- és biztonság politika 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	2X10 perces kiselőadás egy adott politikáról.
2. 2 X 45 perc	Az Európai Unió közösségi és kormányközi politikáinak hagyományos és elektronikus forrásai és ezek szerepe a tájékoztatásban		szeminárium	Számítógép, Internet nyom. inf. források	Közös és egyéni feladatmegoldás.
2. 45 perc	Az Európai Unió kommunikációs stratégiája: <ul style="list-style-type: none"> ◆ Az Európai Bizottság tevékenysége és az információs 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított	

	<p>hálózatok</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆Az Európai Parlament tevékenysége ◆Az Eur-Op és az Official Journal megismerése 			vázlata	
2. 45 perc	<p>Magyarország csatlakozását előkészítő kormányzati stratégia és a csatlakozás utáni szakasz</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆A stratégia főbb jellemzői ◆A kommunikációs stratégia eszközszerkezete ◆A Külügyminisztérium tevékenysége 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	
2. 45 perc	<p>Az Európai Unió magyarországi kommunikációs stratégiája</p> <p>A stratégia legfontosabb megjelenítői:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆Európai Bizottság Magyarországi Delegációja, Európai Tájékoztatási Központ ◆Euro Info Service 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	
3. 45 perc	<p>Az Európai Unió információs hálózatai és ezek magyarországi változatai</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆Letéti Könyvtár, Európai Dokumentációs Központ, Európai Információs Központ stb. 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	2X10 perces kiselőadás egy adott hálózatról.
3. 45 perc	<p>Az Európai Unió magyarországi információs intézményei és központjai a tájékoztatás gyakorlatában</p>		szeminárium	Számítógép, Internet, nyomtatott inf. források	Közös és egyéni feladatmegoldás.
3. 45perc	<p>Az Európai Unió legfontosabb hivatalos dokumentumai</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆Szerződések 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	
3. 45 perc	<p>Az Európai Unió legfontosabb hivatalos dokumentumai, ezek elérhetősége és használata a tájékoztatási gyakorlatban</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆Szerződések 		szeminárium	Számítógép, Internet, nyomtatott inf. források	Közös és egyéni feladatmegoldás.
4. 2 X 45 perc	<ul style="list-style-type: none"> ◆Az Európai Unió bővítése ◆Az Európai Unió és Magyarország (történeti áttekintés, csatlakozási tárgyalások, előcsatlakozási programok) ◆Magyarország a csatlakozás előtt és után 	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	10 perces kiselőadás tartása az órán.
4. 45 perc	<p>A bővítés legfontosabb nyomtatott és elektronikus dokumentumai:</p>		szeminárium	Számítógép, Internet,	

	◆ Agenda 2000, országvélemények, országjelentések, társulási szerződések, csatlakozási partnerség, NPAC			nyomtatott információk	
4. 2 X 45 perc	Magyar kiadók és intézmények által kiadott magyar nyelvű európai uniós könyvek (OSIRIS, KJK, Akadémiai Kiadó stb.) és folyóiratok (Európai Tükör, Európai szemle, Bővülő Európa, stb.). Könyvkereső adatbázis megismerése.		szeminárium	Nyomtatott dokumentumok	
5. 2 X 45 perc	◆ Az információs társadalom, a könyvtárak és az Európai Unió ◆ Új trendek az információszerzésben: CD-ROM, adatbázis és Internet.	előadás		Tankönyv, előadás sokszorosított vázlata	
5. 3 X 45 perc	Magyar nyelvű elektronikus dokumentumok, információs források európai uniós témakörben ◆ CD-ROM: Koreny Ágnes: Az Európai Unió ◆ Internet: http://www.kulugyminiszterium.hu/ http://www.euvonal.hu/ http://www.magyaroszag.hu/eu/ http://www.eudelegation.hu/ http://www.euroinfo.hu/ http://www.euoldal.hu/ http://www.omgk.hu/ http://www.euvonal.hu/ Az Európai Tájékoztatási Központ internetes listája ◆ Videokazetták (Uni-jó sorozat)		szeminárium	Számítógép, Internet, CD-ROM,	Közös és egyéni feladatmegoldás.
6. 45 perc	Angol nyelvű elektronikus dokumentumok, információs források európai uniós témakörben ◆ CD-ROM: Hello Europe, Official Journal, Eurostat electronic library stb. ◆ Videokazetták és Europe by Satellite		szeminárium	Számítógép, CD-ROM	Közös feladatmegoldás.
6. 2 X 45 perc	Angol nyelvű elektronikus dokumentumok, információs források európai uniós témakörben: ◆ Adatbázis: CELEX, PRE-LEX, IDEA, RAPID, EUR-LEX, EUDOR, ECLAS, TED STB.		szeminárium	Számítógép, Internet	Közös és egyéni feladatmegoldás.
6. 45 perc	Angol nyelvű elektronikus dokumentumok, információs források európai uniós témakörben. ◆ Internet: http://europa.eu.int/ ; http://eur-op.eu.int/ stb.		szeminárium	Számítógép, Internet	Közös és egyéni feladatmegoldás.
6. 45 perc	Projekt munka bemutatása és megbeszélése; a tanfolyam értékelése		szeminárium	Számítógép, projektor, írásvetítő	Projekt munka.

Bízom benne, hogy pályamunkám második fejezetével sikerült egy áttekintő képet adnom arról, hogy mennyire fontos is ma hazánkban az EU információ, mint képzési téma és hogy ennek, hogy is próbál megfelelni a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola Könyvtár- és Információtudományi Tanszéke. Megpróbálunk minden tőlünk telhetőt megtenni, hogy az alapképzési, a levelező képzési és a szakmai akkreditált továbbképzési programok minél jobbak és hatékonyabbak legyenek és a hallgatóink minden segítséget és tudást megkaphassanak a képzések során. Bízom benne, hogy a szakmai e téren is sokat fog fejlődni és minél hatékonyabb és sikeresebb képzéseket tud nyújtani szerte az országban.

3. NEMZETKÖZI TAPASZTALATOK ÉS KITEKINTÉS (FULBRIGHT ÖSZTÖNDÍJ ÉS AZ EU)

2003.-ban a magyarországi Fulbright Bizottság és az amerikai CIES jóvoltából egy kutatói ösztöndíjat sikerült elnyernem a könyvtártudomány területén, melynek segítségével 5 hónapot töltöttem Clevelandban, Ohio államban. Már nagyon régóta szerettem volna az eddigi ismereteimet külföldön is kamatoztatni, gyakorolni és újabb ismereteket szeretni a nemzetközi könyvtár- és információtudományi színtéren is. Az Amerikai Egyesült Államok már nagyon régóta egy misztikus és távoli ország volt számomra, ahová nagyon szerettem volna eljutni. Nagyon boldog voltam, hogy a Fulbright kutatói ösztöndíj segítségével sikerült megvalósítani ezt az álmom és célkitűzéseim.

Clevelandban két intézmény szolgált a Fulbright kutatói ösztöndíj fogadó intézményeként és központjaként. A fogadó intézmény a Clevelandi Állami Egyetem Központi Könyvtára volt, míg a kutatómunka ezzel egy időben a Clevelandi Magyar Történelmi Társaság Múzeumban is zajlott.

A Fulbright ösztöndíj legfontosabb célkitűzései a következők voltak.

- ❑ A Clevelandi Magyar Történelmi Múzeum Könyvtárában megtalálható kéziratár feltárása, visszakereshetővé tétele és katalogizálása ezzel is elősegítve az amerikai magyar kultúra, történelem, irodalom és hagyományok megőrzését,
- ❑ Tanulmányozni és elemezni az Amerikai Magyarok történetét és kultúráját kiegészítve kapcsolatépítéssel és együttműködéssel,
- ❑ Nyomtatott információforrások (naplók, levelek, kéziratok, publikációk, fényképek, hivatalos dokumentumok) megkeresése, feltárása és visszakereshetővé tétele, melyek segítségével a múlt, a jelen és a jövő generációt tájékoztatni lehet az Amerikai Magyarok történetéről, különös tekintettel az emigráció idejére.
- ❑ Honlapépítés az Amerikai Magyarokra vonatkozóan a Clevelandi Állami Egyetem Cleveland Memory Projekt keretein belül – a honlap címe és elérhetőség: **Hungarian Americans of Cleveland** (*Amerikai Magyarok Clevelandban*)
<http://www.clevelandmemory.org/hungarians/>
- ❑ Clevelandi Magyar Történelmi Múzeum Könyvtárának kéziratárából kiválogatott nyomtatott dokumentumok digitalizálása és elektronikus úton visszakereshetővé tétele Cleveland Memory Projekt keretein belül **Hungarian Americans of Cleveland** (*Amerikai Magyarok Clevelandban*) honlapon keresztül.

Azonban az Amerikai Magyarokra vonatkozó kutatás mellett tovább folytathattam az Európai Unióra vonatkozó oktató és ismeretterjesztő tevékenységem is. Nagyon örömmel szolgált, hogy annak ellenére, hogy az amerikai emberek nagyon keveset tudnak az Európai Unióról, mégis érdeklődtek a téma iránt és számos alkalommal volt lehetőségem arra, hogy erről a témáról is beszélgetéseket és vitákat folytathassak velük. A Gallup Intézet 2003-as felmérése szerint is az amerikaiak rosszul tájékozottak az EU-val kapcsolatban. A Gallup 2003. június 7-én hozta nyilvánosságra felmérését, amelyet amerikai állampolgárok között végzett az EU terrorizmus elleni, környezetvédelmi és a világbéke terén történő tevékenységéről. A megkérdezettek 22 százaléka úgy vélekedett, hogy "elég sokat" tud róla, addig csupán 3 százalékuk állította biztosan, hogy "sokat". A felmérésben résztvevők közül 10-ből csak 2 személy találta el, hogy az EU nagyobb, mint az Egyesült Államok. A megkérdezettek egyharmada nagyobbak tudta hazáját, míg másik egyharmaduk egyenlő nagyságúnak tippelte a két állam népességét. Azt hiszem szükség lenne minél több olyan programra és tevékenységre, melynek segítségével az USA polgárai megismerik az Európai Uniót.

Szeretnék egy nagyon fontos megállapítást is tenni, mielőtt részletesebben ismertetném, hogy milyen programokkal is próbáltam színesíteni a Fulbright ösztöndíj alatt az amerikaiak életét az Európai Unióval kapcsolatban.

Ugyanis különbséget kell tennünk az Amerikaiak közötti annak a tudásnak a tekintetében, amit az Európai Unióról tudnak. Egyik csoportba sorolnám azokat az amerikaiakat, akik magyar származásúak, a másik csoportba pedig azokat, akiknek nincsen semmilyen kötődése sem Magyarországhoz. Az általános tapasztalatom az, hogy az Amerikai Magyarok számára nagyon fontos a hazájuk, a történelmük, a kultúrájuk, a tradíciók és a nyelv. Minden tőlük telhető megtesznek, hogy ápolják nyelvüket, kultúrájukat és népi hagyományait. Hihetetlen érzés volt látni, hogy harmad és negyed generációs magyarok (gyerekek) csodálatos beszélnek magyarul és ápolják a magyar kultúra hagyományait az USA-ban is. Számukra az Európai Unió is egy nagyon fontos téma, azonban személy szerint én azt tapasztaltam, hogy egy kicsit félnek az EU-tól. Sokan egyfajta ellenfelet láttak a Közösségben. Sokáig tartott, amíg megértettem, hogy számukra az EU-s csatlakozás azt a félelmet jelentette, hogy hazájuk elveszítheti szuverenitását, identitását, nyelvét és kultúráját. Amikor erre rájöttem egy kicsit megértettem az ő álláspontjukat is. Elszakadtak már nagyon régen a hazájuktól és féltik, hogy nehogy újabb problémákat hozzon ez a csatlakozás. Azonban a velük folytatott beszélgetések révén és a számukra tartott előadások segítségével nagy

örömömre ők is látták, hogy az Európai Unió számunkra és a hazánk számára nagyon sok hasznos dolgot tartogat és rengeteg előnnyel jár a csatlakozás. Előadásaim helyszínei egyrészt a Clevelandi Magyar Történelmi Társaság Múzeuma volt, illetve a XLIII. Magyar Kongresszus, ahol több 100 Amerikai Magyarral találkozhattam és beszélgettem.

Másrésről azok az amerikaiak, akiknek nincsen kötődése Magyarországhoz, tényleg elég keveset tudnak az Európai Unióról, de náluk is érzékelhető az érdeklődés. Ők elsősorban az utazás és a kultúra szemszögéből közelítik meg a témát. Két lehetőségem is volt az ösztöndíj alatt, hogy amerikai állampolgároknak tartsak előadást az EU-ról és mind a két esetben nagy érdeklődés kísérte a programokat. Először a Western Campus of Cuyohaga Community College meghívására tartottam egy előadást idős embereknek, akik a rendszeresen megrendezésre kerülő élethosszig tartó kurzus keretein belül hallgathatták meg „*Az Európai Unió egy európai szemszögéből*” című prezentációt. Nagyon érdekes volt tapasztalni, hogy az USA-ban idős emberek is tanulnak, képzik magukat és számukra is nagyon fontos, hogy minél több tudással és tapasztalattal rendelkezzenek a világról. Majd pedig meghívott előadója voltam a Lake Erie College-ban közép- és kelet-európai országokat bemutató előadássorozatának, melynek keretein belül egy előadást tartottam: „Magyarország és a rendszerváltás. Magyarország a 21. században” címmel és hazánk EU-s csatlakozás miatt az Európai Unióról is beszélgettünk. Ennek a rendezvénynek a keretein belül pedig a Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék hallgatóival és oktatóval volt lehetőségem találkozni és számukra előadást tartani.

Az USA-ban szerzett tapasztalataimat a hazatérés után is megpróbálom hasznosítani és az oktatásba beépíteni. Sokkal hatékonyabb lehet egy oktató, ha maga is rendelkezik nemzetközi tapasztalatokkal és élményekkel. Ezek segítségével a hallgatói számára elérhetővé tehet egy nemzetközi viszonyrendszert és tudást is. Bízom benne, hogy a hallgatóimat és a tanfolyamaimon résztvevőket sikerül ösztönözni is az elért sikerekkel, hogy ők is próbáljanak meg minél többek lenni, tanuljanak és pályázzanak meg lehetőségeket, melyet sok-sok jót tudnak számukra adni mind személyes, mind szakmai életükben.

A pályamunka mellékleteként benyújtott CD-ROM tartalmazza a Fulbright ösztöndíj alatt tartott EU-s témájú prezentációk PowerPointos változatát.

4. TOVÁBBFEJLESZTÉS, JÖVŐKÉP ÉS EU INFORMÁCIÓ

Azt hiszem nyugodtan kijelenthetjük, hogy az Európai Unió ma már a mindennapi éltünk részévé vált és hatással van ránk nagyon sok tekintetben. 2004. május 1. előtt a magyar állampolgárok még nem tudták, csak sejtették, hogy milyen változások is fognak bekövetkezni a csatlakozással. Azonban 2004. május 1. óta már minden magyar állampolgár a saját bőrén tapasztalhatja, hogy milyen is az Európai Unió tagjaként élni. 2004. előtt az állampolgárok általában általános jellegű kérdésekkel keresték fel az információs és tájékoztatási intézményeket, azonban a csatlakozás óta sokkal konkrétabb kérdésekkel találkozhatunk a könyvtárakban és információs irodákban. Így a könyvtárosképzésnek és a könyvtárosoknak és információs szakembereknek is fel kell készülniük erre a kihívásra és ismerniük kell az Európai Uniót számos aspektusból. Nagyon fontos, hogy ne fejezze be úgy a tanulmányait egyetlen könyvtár, illetve informatikus-könyvtár szakos hallgató se, hogy ne részesüljön EU információs képzésben, illetve elő kellene segíteni, hogy a szakmai továbbképzésben is minél több kolléga lehetőség szerint részt vehessen.

Az első fejezetben is láthattuk, hogy az EU-s tájékoztatás intézményrendszere nagyon szerteágazó és sokrétű. Szükség van arra, hogy a képző intézmények az EU-s központokkal tartsák a kapcsolatot és egy nagyon hatékony együttműködést hozzanak létre. Lehetőség legyen szakmai gyakorlatok, használóképző órák, közös rendezvények és programok létrehozására. Ha az együttműködés kétirányú, akkor ez csak előnyökkel szolgálhat mind a két fél számára a jelenben és a jövőben egyaránt.

Sajnos ma hazánkban a különböző EU-s tájékoztató és információs intézmények között az együttműködés még gyermekcipőben jár. Természetesen vannak pozitív példák is – például az Európai Dokumentációs Központok vagy a Europe Direkt hálózat tagjai között, de van sajnos olyan példa is, hogy az egy városban működő intézmények nem ismerik egymás tevékenységét és szolgáltatásait. Illetve azt is nagyon fontosnak tartom, hogy azok a kormányzati szervezetek és minisztériumok, aki szereppel bírnak, próbálják meg minél jobban összefogni az egyes hálózatokba tartozó intézményeket, mert nagyon sok pozitív fordulatot lehet kivitelezni az EU-s tájékoztatásban.

Rendkívül fontosnak tartom azt is, hogy a különböző könyvtárosképző felsőoktatási intézmények és szervezetek szintén együttműködjenek egymással és közös szakmai megbeszéléseket, fórumokat és konferenciákat tartsanak a témában. A közös rendezvények segítségével lehetőség

lenne arra, hogy beszámoljanak a tapasztalatokról és közös akcióprogramokat szervezzenek együtt a képzés tekintetében. Érdemes lenne megismertetni egymás képzési struktúráját és véleményt cserélni a pozitívumokról és nehézségekről.

És végül, de nem utolsó sorban szeretnék szólni az EU információ, mint képzés tananyag forrásairól. Ebben a tekintetben is nagyon jó lenne a források szintetizálása és harmonizációja. Szükség lenne minél több olyan könyvre, kiadványra és publikációra, melyek elősegítik a képzés elsajátítását és elmélyítését. Nagyon hasznos lenne a nem csak elméleti irodalom publikálása, hanem a gyakorlati szempontú megközelítés is. Például egy nagyon fontos téma az Európai Unió információs forrásainak tekintetében az EU adatbázisok témakör. Véleményem szerint nagyon hasznos lenne egy magyar nyelvű kiadvány megjelentetése a különböző adatbázisokról és egy gyakorlati áttekintést adni róluk. De természetesen még számos témát meg tudnék említeni, ahol nagyon jó lenne minél több magyar nyelvű anyag publikálása.

Azt hiszem még sok feladat áll az EU-s képzés előtt a jövőben, de bízom benne, hogy rövid időn belül sikerül látványos és hatásos sikereket elérni, amelyek mind a szakma, mind pedig az állampolgárok számára csak előnyökkel járhatnak. Én nagyon bizakodó vagyok és minden tőlem telhetőt megteszek a jövőben is, hogy a különböző képzések minél gyakoribbak és sikeresebbek legyenek. Remélem az Európai Unió minden ember számára a boldog és elégedett jövőt fogja elhozni és megvalósítani és ebben a könyvtárosok és információs szakemberek minél nagyon hatékonyabb szerepet fognak vállalni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. A Külügyminisztérium hivatalos honlapja: <http://www.kulugyminiszterium.hu/>
2. A magyar társadalom EU-kommunikációs stratégiája (szakértői dokumentum). <http://www.eukk.hu/>
3. Az ETK szolgáltatásai = In: EU Info. 2000. február. II. évf. 1. szám.
4. Az EU kommunikációs és integrációs stratégiájának új irányai. <http://www.euroinfo.hu/>
5. Az Euro Info Service honlapja: <http://www.euroinfo.hu/>
6. Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának honlapja: <http://www.eudelegation.hu/>
7. Az európai integráció alapszerződése 2. A Római, Maastrichti, az Amszterdami és Nizzai szerződések hatályos és összehasonlító szöveg. (szerkesztette: Fazekas Judit) Budapest: KJK-Kerszöv, 2002.
8. Az Európai Unió bővítése. A Régiók Bizottságának véleménye (CdR 325/2002): <http://www.euroinfo.hu/>
9. Az Európai Unió hivatalos honlapja: <http://europa.eu.int/>
10. Az Európai Unió információs és kommunikációs stratégiája. (CdR 124/2002): <http://www.euroinfo.hu/>
11. Az Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány 2003. január 1. és április 12. közötti tevékenységének rövid értékelése. <http://www.eukk.hu/>
12. Balázs Péter: Európai egyesülés és modernizáció. Budapest: Osiris, 2003.
13. Belépődíj. Szerk. Flamm Benedek, Nagy Sándor Gyula. Budapest: Európai Unió Munkacsoport Közhasznú Diákegyesület, 2003.
14. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Strategic Objectives 2000-2005: „Shaping the New Europe” COM(2000) 154 final.
15. Communication strategy for enlargement: <http://europa.eu.int/comm/enlargement/>
16. Csiffáry Tamás: Minden, amit tudni kell az Unióról. Budapest: Könyvmíves Kiadó, 2003.
17. Eu-kaleidoszkóp. Szerk. Rác Margit. Budapest: Kjk-Kerszöv, 2003.
18. Eur-Op: <http://eur-op.eu.int/>
19. Európa ma és holnap. Budapest: Balassi Kiadó, 1998.
20. Európai közjog és politika. Szerkesztette: Kende Tamás és Szűcs Tamás. Budapest: Osiris, 2002.
21. Európai Tájékoztatási Központ honlapja: <http://www.eudelegation.hu/etk/>
22. Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány. Munkaprogram. <http://www.eukk.hu/>

23. Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány: <http://www.eukk.hu/>
24. Ezer kérdés – ezer válasz ez Európai Unióról. Szerk. Izikné Hedri Gabriella. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2003.
25. Farkas Beáta, Várnay Ernő: Bevezetés az Európai Unió tanulmányozásába. Szeged: JATE Press, 1999.
26. Gazdag Ferenc: Európai integrációs intézmények. Budapest: Osiris, 1999.
27. Horváth Jenő: Az európai integráció története napról napra, 1945-2000 Budapest: Osiris, 2001.
28. Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. Budapest: Országgyűlés, 2002.
29. Koreny Ágnes – Csakó Beáta – Kas Nóra: Az Európai Unió. Tájékoztatói segédlet. Budapest: Magyar Országgyűlés, 1999.
30. Koreny Ágnes: „Kukkantsunk be Európába!” Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz – kommunikációs lehetőségei, megoldásai, eszközei. = In: Európa 2002. 2002. 4. sz. p. 48-65.
31. Koreny Ágnes: Az Európai Unió és az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának információs tevékenysége. Információs és dokumentációs központok, a delegáció információs stratégiája. =In: Könyvtári Levelezőlap. 11. évf. 1999. 6. sz. p. 3-6
32. Koreny Ágnes: Az Európai Unió információs és dokumentációs rendszere. = In: Európai Tükör. 2000. 5. sz. p 85-100.
33. Koreny Ágnes: Bővítési Kommunikációs Stratégia. Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának könyvtári programja és a kommunikációs tevékenység prioritásai a csatlakozásig. = In: TMT. 2004/3-4. p. 105-106
34. Koreny Ágnes: Információ az Európai Unióról, a csatlakozásról. In: TMT. 2004/3-4. p. 107-111
35. Koreny Ágnes: Könyvtárak és az európai integráció. Tennivalók. = In: TMT. 46. évf. 1999. 5. sz. p. 209-212
36. Kormányzati Eu-s portál: <http://www.magyarorszag.hu/eu/>
37. Losonczy Livia: Interjú Balázs Péter integrációs államtitkárral a Külügyminisztérium EU kommunikációs stratégiájáról. = In: Európa 2002. 2002. 4. sz. p. 84-87.
38. Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását előkészítő kormányzati kommunikációs stratégia. Összeáll.: Külügyminisztérium Európai Integrációs Főosztály. Budapest: 1995. április. 19.
39. Mesterházy Attila: Kommunikációs és információs stratégiák az európai integráció területén p. 341-355. = In: Tanuljunk Európát. Szerkesztette: Blahó András. Budapest: BKE, 2000.
40. Olter László: Euro Info Service = In: Könyvtári Levelezőlap. 1999. 6.szám.

41. Pálvölgyi Mihály: Az Európai Unió, mint téma a könyvtárosok hazai képzésében és továbbképzésében. In: TMT. 2004/3-4. p. 137 – 146
42. Tamás Pál: A célegyenesben: az EU kommunikáció a belépés előtt. = In: Európa 2002. 2002. 4. sz. p. 33-47.
43. Tormássy Csabáné: „Ne a felhasználó keresse az információt, hanem az információ jusson el a felhasználóhoz”. Közkönyvtárak a kormányzati EU-kommunikációban. In: TMT. 2004/3-4. p. 128 – 131
44. Várnay Ernő, Papp Mónika: Az Európai Unió joga. Budapest: KJK-Kerszöv, 2001.
45. Vezetői összefoglaló. Az új kommunikációs stratégia kontextusa. Budapest: Külügyminisztérium, 2001.

HIVATKOZÁSI JEGYZÉK

1. EUvonal: <http://www.euvonal.hu/>
2. Vezetői összefoglaló. Budapest: Külügyminisztérium, 2001. p. 3
3. Külügyminisztérium: Az EUvonal tevékenysége és heti jelentései. <http://www.kulugyminiszterium.hu/>
4. Tormássy Csabáné: „Ne a felhasználó keresse az információt, hanem az információ jusson el a felhasználóhoz”. Közkönyvtárak a kormányzati EU-kommunikációban. In: TMT. 2004/3-4. p. 129
5. Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány. Munkaprogram. <http://www.eukk.hu/>
6. Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány. Munkaprogram. <http://www.eukk.hu/>
7. Communication from the European Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on implementing the information and communication strategy for the European Union. Brussels, 20.4.2004 COM(2004) 196 final. p. 3.
8. European information networks and outlets for citizens overseen by the European Commission. Brussels: European Commission Directorate – General Press and Communication, 2005. p. 3.
9. European information networks and outlets for citizens overseen by the European Commission. Brussels: European Commission Directorate – General Press and Communication, 2005. p. 6.
10. Európai Unió hivatalos oldala: <http://europa.eu.int/>
11. Miniszterelnöki Hivatal EU Tájékoztató Szolgálat: <http://www.meh.hu/>
12. Pálvölgyi Mihály: Az Európai Unió, mint téma a könyvtárosok hazai képzésében és továbbképzésében. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. <http://tmt.omikk.bme.hu/>
13. Könyvtári Intézet A könyvtári terület stratégiai céljai 2003 -2007 között. <http://www.ki.oszk.hu/>
14. Pálvölgyi Mihály: Az Európai Unió, mint téma a könyvtárosok hazai képzésében és továbbképzésében. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. <http://tmt.omikk.bme.hu/>